

БҮГІНГІНІҢ БАС ТАҚЫРЫБЫ

ОЙЫ БҰЗЫЛҒАН АДАМДЫ ТҮРМЕ ДЕ, ЕМ ДЕ ТҮЗЕМЕЙДІ

Жыл соңына дейін 32 педофил бостандыққа шығатынын естіген жұрт күндіз күлкіден, түнде ұйқыдан қалды. Өгей емес, өз әкесінен қорлық көріп жатқан бүгінгі қоғамда балаңды түні бойы кірпік қақпай күзетіп отыратын халге жеткеніміз жасырын емес. Оның үстіне жазасын өтеп келгендердің өз ісіне өкініп, тәубеге келетіндері некен-саяқ. Темір тордан шыққан соң тиісті қадағалаудың қаншалықты жүзеге асатынын – бірінші әрекетін бірнеше рет қайталап, істі болып жатқан азғындардың артықшылығымен бағалауға болатындай. Қорқыныштысы сол, бұл жолы бостандыққа шығатын педофилдерге химиялық кастрация қолданылмайды. Өйткені, олардың барлығы соңғы заңға тиісті түзетулер енгізгенге дейін жазаланғандар.

(Соңы 4-бетте)

КЕҢЕС ЖОЛДАУЫ ЖАРИЯЛАНДЫ

2-бет

ҚЫМБАТШЫЛЫҚ ҚОЛДАН ЖАСАЛУДА

3-бет

СӘТІ ТҮСКЕН СҰХБАТ

Жанділдә ЖАҚЫПОВ, «Қазақстан медиаторлар қауымдастығы» ЗБТ төрағасы:

«МЕДИАТОРЛАР ЖЕТІМ БАЛА СИЯҚТЫ»

– Медиация термині таңсық болғанымен, оның мазмұны халқымызға ежелден жақсы таныс. «Алдыңа келсе, атаңның құнын кеш» деген ұстаныммен өмір сүрген дана халқымыз аталы сөзге тоқтап, кез келген дауды бітімгерлікпен шешкен. Айтыңызшы, жаңа заңды халық сол кезде қалай қабылдаған еді?

– Иә, «Медиация туралы» заңның қолданысқа енгеніне 5 тамызда 10 жыл болады. Медиацияның мән-маңызын қара қылды қақ жарған қазы, билерді көре аламыз. Бірақ аздаған айырмашылық та бар. Олар дау-дамайды өздері шешкен, ал медиаторлар өз алдына шешім шығармайды.

(Соңы 5-бетте)

ЖОҒАРҒЫ СОТ

ӘКІМШІЛІК ӘДІЛЕТ: ЖАҢА ЖОБАДАҒЫ ЖАСАМПАЗ ШЕШІМ

ЖОҒАРҒЫ СОТ ТӨРАҒАСЫ ЖАҚЫП АСАНОВ ОРТАЛЫҚ ЖӘНЕ ЖЕРГІЛІКТІ АТҚАРУШЫ ОРҒАНДАР ҮШІН РЕСПУБЛИКАЛЫҚ СЕМИНАР ӨТКІЗІП, ОНЫҢ БАРЫСЫНДА ЖАҢА ӘКІМШІЛІК РӘСІМДІК-ПРОЦЕСТІК КОДЕКСТІҢ (ӨРПК) ЕРЕЖЕЛЕРІН ТҮСІНДІРДІ. ОНЛАЙН ДӘРІСТІ МЕМЛЕКЕТТІК ОРҒАНДАР МЕН ӨҢІРЛЕРДІҢ БАРЛЫҚ БУЫНДАРЫНЫҢ БАСШЫЛАРЫ – МИНИСТРЛЕРДЕН, ӘКІМДЕРДЕН ЖӘНЕ АППАРАТ БАСШЫЛАРЫНАН БАСТАП, АУДАН, ҚАЛА ЖӘНЕ АУЫЛДЫҚ ОКРУГ ӘКІМДЕРІНЕ ДЕЙІН ТЫҢДАДЫ. ЕКІ КҮНДЕ ҮШ ЖАРЫМ МЫҢ АДАМ БАЙЛАНЫС ЖЕЛІСІНЕ ҚОСЫЛДЫ.

Төраға өз сөзінде ӘРПК-нің елдің дамуы үшін маңыздылығына тоқталды. «Кодекс соттардың ғана емес, сонымен бірге, барлық мемлекеттік органдардың қызметінде де көп нәрсені өзгертеді. Ең үлкен қателік – оны дұрыс бағаламау. Сіз тиімді менеджер

бола аласыз, ірі-ірі жоспарларыңыз, жобаларыңыз, идеяларыңыз бар делік. Бірақ ӘРПК-ні елемейтін болсақ, егер оған тиісті мән бермесек және бұл қарапайым орындаушылардың міндеті деп есептесек, онда қиындықтарға кез боларымыз анық», – деп ескертті.

Азаматтар, кәсіпкерлер және мемлекеттік органдар арасындағы даулар туралы айта келе, Жоғарғы Сот төрағасы бұған дейін осы мәселенің теңдік пен жарыспалылық (АПК бойынша) қағидаттарының негізінде шешілгенін, өзіне неғұрлым сенімді болған адамды жеңуге мүмкіндік бергенін атап өтті. Яғни, өз заңгері бар адам штатында заңгерлері мен сарапшылары бар тұтастай бір мемлекеттік органмен немесе әкімдікпен дауласуға мәжбүр болды. Нәтижесінде 85% жағдайда сотта мемлекеттік орган ұтып отырды.

Бұдан 10 жыл бұрын басқа елдерде енгізілген әкімшілік әділет мұндай даулардың 84%-ын азаматтар мен бизнестің пайдасына шешкен болатын. Сондықтан Президент өзінің 2019 жылғы алғашқы жолдауында «Халық үніне құлақ асатын мемлекет» тұжырымдамасының негізгі құралы ретінде әкімшілік әділетті енгізуді тапсырды.

(Соңы 2-бетте)

ҚҰРЫЛЫС МАТЕРИАЛДАРЫНЫҢ БАҒАСЫН ҚАЛАЙ РЕТТЕУГЕ БОЛАДЫ?

Сайын БОРБАСОВ, саяси ғылымдар докторы, профессор:

– Нарықтың дамуын реттейтін Антимонополиялық комитет бізде дұрыс жұмыс істемейді. Құрылыс материалдарын өндірумен, сатумен айналысатын компаниялар да өзара келісімге келіп, бағаны өздері белгілейді. Ол материалдың өзіндік құнынан бір емес, бірнеше есе артық болуы да мүмкін. Әйтпесе, бізде цемент те, бояу да, металл бұйымдары да өндіріліп жатыр. Жақында ұлым үйіне жөндеу жұмыстарын жүргізді. Оның айтуынша баға былтырғы жылмен салыстырғанда 2 есе қымбаттаған. Бұл мәселенің жасанды түрде қымбаттатылғанын аңғару қиын емес.

Құрылыс материалдары нарығындағы бағаның соңғы жартыжылдықта күрт өсіп кеткені құпия емес. Алайда, бұл мәселе бойынша әлі күнге дейін құзырлы органдар тарапынан нақты шешім қабылданған жоқ. Өз бетімен дамып жатқан нарықтағы ахуал туралы жұртшылық пікірі қандай?

Елдос АБАҚАНОВ, ҚР Парламенті Мәжілісінің Экология мәселелері және табиғатты пайдалану комитетінің мүшесі:

– Құрылыс материалдары бағасының қымбаттауы көп талқыланып жүрген мәселелердің бірі. Биыл металл конструкциялары мен металдан жасалған материалдардың бағасы күрт өскенін біліп отырмыз. Мамандардың айтуынша оның бірнеше себептері бар.

Менің ойымша құрылыс материалдарының бағасын реттеу немесе оны тұрақты деңгейде ұстау үшін ең бастысы, ішкі нарықты толық құрылыс материалдарымен қамтамасыз етуіміз керек. Жақында Премьер-Министр есеп бергенде оған Президент те бағаны түсірудің механизмдерін қарастыру керек деп айтқан.

(Соңы 3-бетте)

ОЙТАЛҚЫ

ЖОҒАРҒЫ СОТ

ӘКІМШІЛІК ӘДІЛЕТ:
ЖАҢА ЖОБАДАҒЫ ЖАСАМПАЗ ШЕШІМ

(Соңы. Басы 1-бетте)

«Мен турасын айтып отырмын. Енді бұрынғыдай болмайды. Алдағы 1 шілдеден бастап жағдай түбегейлі өзгереді. ӘРПК-нің талаптарын бұзғаны үшін салынатын айыппұлдар енді сіздердің жеке бюджеттеріңізге салмақ түсіретін болады», – деді ол.

Жоғарғы Сот төрағасы өз сөзінде мемлекеттік органның міндеттері мен қағидаттарын, құқықтары мен жауапкершілігін нақты айқындап берді.

Осы орайда, әкімшілік актіге және әкімшілік рәсімдерге анықтамалар берілді. Кодекстің 12 қағидасы туралы да айтылды. Жаңа қағидаттардың қатарында сенім құқығын қорғау, мөлшерлестік, құқықтардың басымдығы, ресми талаптарды теріс пайдалануға тыйым салу қағидаттары бар. Әкімшілік іс жүргізу туралы айта келіп, ол өз сөзінде мемлекеттік органның кінәлілік презумпциясы қағидаты туралы толығырақ әңгімелеп берді. Енді өз шешімінің заңдылығы мен

негізділігін дәлелдей алмаса, мемлекеттік орган ұтылатын болады, яғни ӘРПК оларды тәртіпке салады. Сотта ескерту, сот залынан шығарып жіберу және ақшалай өндіріп алу сияқты процесстік мәжбүрлеудің жаңа құралдары пайда болды.

Мемлекеттік органдармен даулардағы бір жаңашылдық – татуласудың мүмкіндігі. Осы орайда, әкімшілік сот ісін жүргізу мен орындаудың ақылға қонымды мерзімі аталып өтілді. Шешімнің орындалмағаны үшін сот мемлекеттік органға және кез келген шенеунікке айыппұл сала алады.

Төраға әкімшілік әділетті енгізгеннен кейін, басқа елдердің тәжірибесі бойынша, мемлекеттік органдарға қарсы қойылатын талаптардың күрт өсетінін айтты. Сонымен бірге, ол әкімшілік әділетті тәуелсіздігіміздің бүкіл тарихындағы ең түбегейлі реформалардың бірі екенін атап көрсетті.

«Қаласақ та, қаламасак та, әкімшілік әділет қатардағы орындаушыдан бастап, министр мен әкімге дейін жаңаша ойлауды міндеттейді. ӘРПК біздің қоғам мен Мемлекет басшысы күткен үмітке қаншалықты сәйкес келетінімізді білдіретін емтихан іспетті», – деп түйіндеді министрліктер мен ведомстволар өкілдеріне арналған семинардағы сөзін Ж. Асанов.

Жоғарғы Соттың
баспасөз қызметі

БАҚЫЛАУ

ҚАУІПСІЗ ЖОЛДЫҢ ҚАМЫ ҮШІН

«Басшысыз үйде бала азар.

Тәртіп жоқ жерде жан азар», – деген ақын Фариза Оңғарсынованың сөзі бүгін де өзінің өзектілігін жойған жоқ. Көпшілік үшін қоғамдық орындарда тәртіп сақтау маңызды. Тіпті темір жолда жүйткіген пойыздардың ішінде де, сыртында да жолаушылар тәртіп сақтауы тиіс. Қасақана немесе абайсызда тәртіпсіздік жасап, түрлі қылмысқа барған жолаушыларды жаза күтіп тұр. Себебі, Көліктегі полиция департаменті Қызылорда станциясындағы желілік полиция бөлімі әрбір пойыздағы тәртіпті жіті бақылауға алған.

Қызылорда станциясындағы желілік полиция бөлімі өңірдегі криминалға жағдайды бірқалыпты сақтап отыр. Бөлім полицейлеріне жедел-қызметтік жұмыстары нәтижесінде қылмыстардың ашылу көрсеткіші артқан.

– Қызылорда станциясындағы желілік полиция бөлімінің қызмет ету аймағында есірткіге қатысты құқық бұзушылықтарды анықтау бағытында кең ауқымды жедел іздестіру іс-шаралары жүргізіліп келеді. Нәтижесінде осы жылдың 5 айында көлік сакшылары есірткінің заңсыз айналымына байланысты 14 қылмыстық құқық бұзушылықты анықтады. 2021–2023 жылдарға арналған «Бөтеннің мүлкін қорғау» ІІМ бағдарламасы өз деңгейінде іске асырылуда. Көлік объектілерінде жолаушылар қауіпсіздігін сақтау мақсатында ІІМ-мен тапсырмасына сәйкес профилактикалық алдын алу іс-шаралары «Демалыс», «Құқықтық тәртіп», «Жасөспірім», «Мүлдем төзбеу-

шілік», «Қауіпсіз пойыз», «Қауіпсіз вокзал» акцияларын үнемі ұйымдастырып келеді. Жыл басынан темір жолдың белгіленбеген жерінен өткені үшін 494 азамат әкімшілік жауапкершілікке тартылды, – дейді Қызылорда станциясындағы желілік полиция бөлімінің бастығы, полиция полковнигі Дәулет Мақсұтов.

Полиция полковнигі Д. Амангелдіұлы өз сөзінде ұжымның алдағы уақытта да жемісті еңбек ететініне сенім білдірді.

Гүлбану МАҚАЖАН,
«Заң газеті»
ҚЫЗЫЛОРДА ОБЛЫСЫ

ПІКІР

ЗАҢ ҮСТЕМДІГІНІҢ АЙНАСЫ

Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаевтың «Жаңа жағдайдағы Қазақстан: іс-қимыл кезеңі» атты жолдауында Президент қарапайым халықтың тұрмыс жағдайын жақсартуға бағытталған түйінді мәселелерді көтеріп, атқарылуға тиіс бірқатар маңызды міндеттерді айқындап берді. Жолдауда мемлекеттік басқарудың жаңа моделі туралы, жаңа жағдайдағы экономикалық даму, теңгерімді аумақтық даму, азаматтардың әлеуметтік әл-ауқаты, білім беру саласы, денсаулық сақтау жүйесін дамыту, экология және биоәртүрлілікті қорғау, қылмыстық саланы жаңғырту, адам құқықтарын қорғау, цифрландыру, азаматтардың үкіметпен өзара іс-қимылы сияқты бірқатар басым міндеттер қамтылған.

Осындай басым міндеттердің қатарында азаматтардың құқықтары мен қауіпсіздігін қамтамасыз ету, сот және құқық қорғау жүйесіндегі күрделі реформалар – азаматтарымыздың құқықтарын қорғаудың және олардың қауіпсіздігін күшейтудің негізгі факторы екендігіне ерекше назар аударды.

Атап айтқанда, Қ.Тоқаев: заң үстемдігі орнықпаса және азаматтардың қауіпсіздігіне кепілдік берілмесе,

әлеуметтік-экономикалық дамудың бірде-бір міндеті табысты жүзеге асырылмайды. «Халық үніне құлақ асатын мемлекет» – бұл, шын мәнісінде, «Әділетті мемлекет» құру тұжырымдамасы. Азаматтардың мәселелерін тыңдап, көріп қана қою жеткіліксіз. Ең бастысы – дұрыс және әділ шешім қабылдау.

Әділетті мемлекет ұғымы – бұл заңның үстемдігі. Оның үстіне, баршаның заң алдындағы теңдігі –

әділетті мемлекеттің қажетті шарты. Әділ мемлекеттің негізгі мақсаты сот төрелігі қағидаттарын сақтау, бірінші кезекте, адамды және азаматты, халықты қорғау мақсатында сот істерінің әділ және заңды шешілуін қамтамасыз ету.

Аталған жолдаудағы басымдықтарға зер салып, оны іс жүзінде орындасақ, онда еліміз таяу жылдарда еңсесін тіктеп, алға қарай қарыштай дамыр еді. Жолдауда негізге алынып отырған мәселе, халықтың әл-ауқатын арттыру, тұрмыс сапасын жақсарту. Сондықтан, оны елдің игілігіне бағытталған тарихи құжат деп айтуымызға толықтай негіз бар.

Бұл тұрғыда, әрбір маман өз ісімізге жауапкершілікпен, ынтымақпен қарасақ мемлекет дамуына қосқан үлесіміз болары анық. Сонда ғана біз, жаңа жағдайдағы Қазақстанның, жаңа деңгейдегі даму кезеңіне қадам басамыз.

Н.ҚЫДЫРҒАЛИ,
Ақтөбе гарнизоны әскери
сотының сот приставы

МІНБЕР

Конституциялық Кеңес төрағасы Қ.Мәми Парламент Палаталарының бірлескен отырысында «ҚР конституциялық заңдылықтың жай-күйі туралы» Конституциялық Кеңестің жыл сайынғы жолдауын жария етті.

КЕҢЕС ЖОЛДАУЫ
ЖАРИЯЛАНДЫ

Жолдауда Мемлекет басшысы жақында бекіткен, елдің орнықты өсуі жолына бағыт алуын қамтамасыз етуге арналған 2025 жылға дейінгі Ұлттық даму жоспарының, республиканың жалпыұлттық басымдықтарының және мемлекеттік басқаруды дамытудың 2030 жылға дейінгі тұжырымдамасының прогрессивтілігі атап өтілді. Құжатта Конституциялық Кеңестің қорытынды шешімдерінің орындалуына талдау жасалған.

Мәселен, оның құқықтық ұстанымдарын іске асыру үшін азаматтық сот ісін жүргізуде ата-аналарының қамқорлығынсыз қалған кәмелетке толмаған балаларға қатысты өкіл-адвокаттың еңбегіне ақы төлеу мәселесі реттелген; психикалық ауытқуына орай мәжбүрлеп емдеуге ресімделетін адамдарға қатысты күштеп әкелуді қолдану тәртібі белгіленген; адамдарды республиканың шегінен тысқары жерге шығарып жіберу кезінде ұстап алу мерзімдері регламенттелген; құқық шығармашылығы жұмысының барлық сатыларын жаңғырту мәселелері бойынша түзетулер енгізілген; 2030 жылға дейінгі құқықтық саясат тұжырымдамасының жобасын дайындау бойынша жұмыс жүргізілуде.

Конституциялық Кеңес елде құқықтық мемлекет қағидаттарын нығайту жөнінде нақты ұсыныстар енгізді.

Кеңес азаматтардың конституциялық бақылауға қол жеткізуін кеңейту қажет деп пайымдайды. Бұл бағытта соттардың Конституциялық Кеңеске өтініш жасау тәртібін, соттардың сот ісін жүргізуге қатысушылардың заңның конституциялылығын тексеруге бас-тамашылық жасау туралы өтініштерін қарау тәртібін жетілдіру өзекті. Ұсыныстардың жеке блогы адам құқықтары қорғауға қатысты.

Қылмыстық кодексті және өзге де заңнамалық актілерді (Қазақстан жақында ратификациялаған Олім жазасының күшін жоюға бағытталған Азаматтық және саяси құқықтар туралы халықаралық пактіге) екінші факультативтік хаттаманы ережелерімен үйлестіруге қажеттігіне Парламенттің

назарын аударды.

Қылмыстық және әкімшілік заңнамада жасалған әрекеттің қоғамдық қауіптілік дәрежесіне, келтірілген залалдың сипаты мен мөлшеріне, құқық бұзушының жеке басына және өзге де факторларға қарай жауаптылықты дараландыру және саралау үшін қосымша жағдайлар жасаған жөн.

Кеңес Қылмыстық процесстік кодексте соттарда қылмыстық істерді қараудың ақылға қонымды мерзімдерін айқындаудың жалпы өлшем шарттарын бекітуді, сондай-ақ сот ісін жүргізу мерзімдерін бұзғаны үшін өтемақыны жүзеге асыру шарттарын айқындау мүмкіндігін зерделеуді ұсынды.

Мүгедектер құқықтарының бұзылуын барынша азайту, оларға тең мүмкіндіктерді қамтамасыз ету мақсатында халықаралық практикада қалыптасқан нормалар мен стандарттар кешенін барынша пайдаланған жөн.

Ақпараттық технологияларды қолдануды тереңдету цифрлық қауіпсіздікті қамтамасыз ету, заңмен қорғалатын мәліметтерге қол жеткізу тетіктерін күшейту, сондай-ақ дәстүрлі құқықтық институттардың мазмұнын қайта пайымдау жөніндегі шаралармен қоса жүргізілуге тиіс.

Жеке адамға физикалық қол сұғылаушылыққа, адамның денсаулығына және оның қадір-қасиетіне қол сұғатын құқық бұзушылықтарға қарсы күрес шаралары зорлық-зомбылыққа тиімді қарсы іс-қимылды қамтамасыз етуі тиіс. Осы мақсатта, қажет болған жағдайда әкімшілік жазалар қылмыстық жауаптылық шараларымен үйлестірілуі мүмкін.

Конституциялық Кеңес адам құқықтарын қорғау мәселелері бойынша басқа да бірқатар ұсыныстар енгізді. «ҚР Конституциясы қоғам мен мемлекетті жан-жақты жаңғыртудың аса маңызды саяси-құқықтық негізі болып қала береді», – деп Конституциялық Кеңестің төрағасы өз сөзін қорытындылады.

Конституциялық Кеңестің
баспасөз қызметі

ІНДЕТ

КЕШЕНДІ ІС
НӘТИЖЕ БЕРЕДІ

Қазақстанның стратегиялық даму жоспары бойынша 2025 жылға қарай сыбайлас жемқорлықты қабылдау индексінің көрсеткіші 35 балды құрауы тиіс. Transparency international халықаралық ұйымының 2019 жылғы статистикалық деректеріне сәйкес Қазақстан 34 балл алды және 180 елдің ішінде 113 орынды иеленді. Осыған орай рейтинг көшбасшылары 87 ұпаймен Жаңа Зеландия мен Дания болды. Қазақстан Орталық Азия бойынша үздік нәтижелер көрсетті.

Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл агенттігінің деректері бойынша біздің елімізге бірнеше табысты шешімдер бойынша осы нәтижелерге қол жеткізуге көмектесті. Бұл жаңа заң: басшылардың бағыныштар арасындағы сыбайлас жемқорлық үшін дербес; НҚА жобаларының сыбайлас жемқорлыққа қарсы сараптамасын қалпына келтіреді; сыбайлас жемқорлыққа қарсы агенттігінің саясат саласындағы үйлестіруші

рөлін және мемлекеттік жеке секторларда сыбайлас жемқорлыққа қарсы зерттеулер жүргізу жөніндегі құзыретті бекітеді.

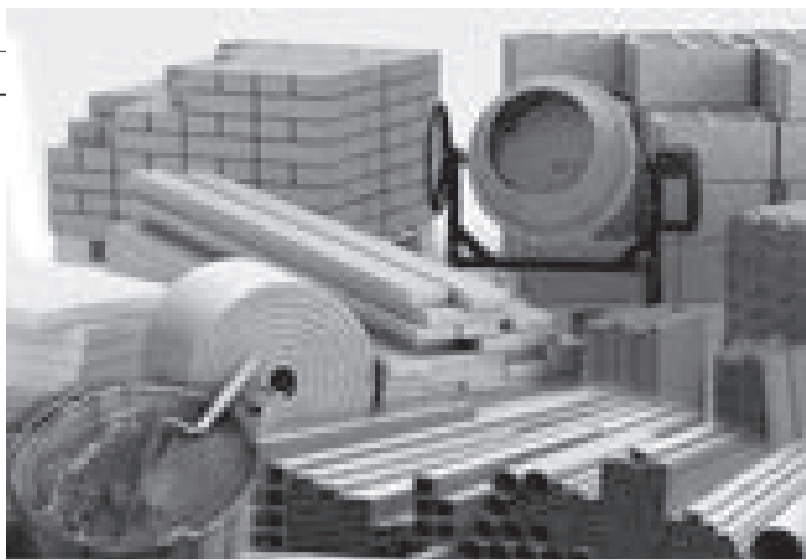
Мемлекеттік қызмет істері және сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл агенттігі тұлғасындағы сыбайлас жемқорлыққа қарсы қызмет Бейжің қаласында орналасқан ұйымның серіктесі және мүшесі болып табылады, сондай-ақ сыбайлас жемқорлыққа қарсы конвенция негізінде БҰҰ басқармасымен ынтымақтасады.

Осы мәселені дамыта отырып, Қазақстан жыл сайын өз көрсеткіштерін жақсартады және сыбайлас жемқорлықпен тиісті түрде күреседі. Қазақстан өзінің бай тәжірибесін дамытады.

Ержан АРЫМБАЕВ,
Алматы қаласы
мамандандырылған ауданаралық
экономикалық сотының
жетекші маманы

МӘСЕЛЕ

«Qazindustry» қазақстандық индустрия және экспорт орталығының мәліметіне қарағанда, алғашқы тоқсанда еліміздің құрылыс материалдары нарығының көлемі 763 млн долларды құрады. Оның 68% отандық, 32% шетелдік. Үкімет құрылыс саласын экономиканың басты қозғаушы күші ретінде сипаттап жүргенін ескерсек, 2030 жылға дейін әлемнің бәсекеге қабілетті озық – 50, ал 2050 жылға дейін ең алдыңғы – 30 елдің қатарына кіруді алдына мақсат етіп

ҚЫМБАТШЫЛЫҚ
ҚОЛДАН ЖАСАЛУДА

қойып отырған мемлекет үшін бұл токмейілісін нәрсе емес. Өйткені, шикізаттың бәрі өзімізден шыққанына қарамастан, әлі күнге дейін өндіріс орындары өз қуатын толық жүзеге асыра алмауда. Осыған қарамастан кейде олар отандық өндірушілерді қолдау мақсатында мемлекет тарапынан отандық импорттық өнімдерге қойылған шектеуді пайдаланып, нарықтағы бағаны жасанды жолмен көтеруден бас тартпай отыр. Бұл мәселе тек жұртшылық арасында ғана сөз болып қоймай, соңғы кезде мемлекеттік биліктің заң шығарушы және атқарушы билік органдарында да ашық айтыла бастады. Бірақ әзірге оның нәтижесі болмауда. Мәселен, 10 наурыздағы Парламент Мәжілісінің жалпы отырысында Жамбыл Ахметбеков Премьер-Министрге депутаттық сауал жолдаған еді. Онда құрылыс нарығындағы ахуалды баындап, құрылыс материалдары бағасының үздіксіз өсуі тұрғын үй бағасына әсер етіп жатқанын айта келіп, бұл енді мемлекет есебінен салынатын мектеп, аурухана сияқты нысандардың құрылыс шығынын да ұлғайтатынын жеткізді. Оның айтуынша, 2020 жылдың қыркүйегінде 1 тоннасы 190 мың теңге

тұратын арматура енді 290-325 мың аралығында құбылып тұр. Ал 2021 жылдың қаңтарында «M-400» маркалы цементтің 1 тоннасы 18500 теңге болса, наурызда 21 мың теңгені құрады. Бұл өз кезегінде арматура мен цементтен жасалатын өзге материалдардың да бағасының күрт өсуіне түрткі болуда. Қазақстан құрылысшылар одағының мәліметіне қарағанда құрылыс саласы мамандарды былай қойғанда, арнайы білімі жоқ 242 мың жұмысшыға зәру болып отыр. Сондықтан құрылыс материалдарындағы бағаның қалыптасуынан бастап, шетелдік жұмыс күшіне қатысты талаптарға дейінгі 5 мәселені қамтитын 5 түрлі ұсынысты үкімет қарауына ұсынды. Одан кейін арада 3 ай өтсе де, Үкіметтің нарықты реттеуге шама-сы жетпеді. Жығылғанға жұдырық дегендей, енді бүкіл түркі дүниесінің орталығы деп жарияланған Түркістандағы ашылуына Мемлекет басшысының өзі арнайы қатысқан құрылыс нысандарында сапасыз материалдардың қолданылғаны бүкіл әлемге әшкере болып жатыр.

Айтпақшы, жылына 16,5 млн тонна цемент шығаруға қауқары бар республикадағы 15 зауыттың

былтыр орташа жүктемесі 65,5 пайызды құрапты. Соған қарамастан онда өндірілген 10,8 млн тонна цемент ішкі нарықты отандық өніммен қамтамасыз етуге артығымен жеткілікті. Ал олар қолда бар өнімді қымбатқа саудалап, нарықта монополия жасап отырғаны жакында үкімет отырысында да айтылып, шенділер егер өндірісшілер бұл бетінен қайтпаса, қайта нарықты ашатынын мәлімдеді. Үкімет пен өндіріс иелерінің бұл тірлігі ойынға ұқсап бара жатқанын, бүгінде көзі ашық оқырман жақсы біледі. Өйткені, үкімет қандай шешім қабылдаса да, одан өндіріс иелері ұтпаса, ұтылмайды. Ал нарықтағы баға айырмасынан ұтылатын тағы да қарапайым халық болып қала береді. Құрылыс компанияларының материалға кеткен шығынды өтеп алуға мүмкіндігі мол. Ал жиған-терген қаржысын жоспарланған құрылысына жеткізе алмай, еріксіз қаржы ұйымдарынан несиеленуіне мәжбүр боп жүрген халықтың шығынын ешкім толтыра алмайды.

Ерлік ЕРЖАНҰЛЫ,
«Заң газеті»

ПИРАМИДА

ҒАСЫР АЛАЯҒЫ

Алаяқтар құйтұрқы ойларын іске асыру үшін небір қулыққа барады. Олардың ішінде жай адамның ойына келмейтін, неше түрлі афералық әрекет істейтіндері де бар. Солардың бірі ҚР Ауыл шаруашылығы министрлігінің шотынан 1 миллион доллар мен 40 миллион теңгені жымқырып кетіп, «ғасыр алаяғы» атанған – Светлана Киршова. Ол он алты жыл бойғы халықаралық іздеуден соң ұсталды. Оның жасаған қылмысы детектив фильмдердің күрделі сюжетіне ұқсайды.

2000 жылдардың басында Светлана Омбы қаласындағы базарлардың бірінде қарапайым сатушы болып жұмыс істеп жүреді. Сол жерде болашақ сыбайласымен танысады. Кейін қатарына тағы бір сыбайласын ертіп, Қазақстанның астанасына аттанады. Олар келе салысымен жалған фирма құрып, оған тіпті бір қызметкерді де жұмысқа қабылдайды. Сыбайлас топ қандай да конкурс ұйымдастырып, Светланаға ұқсайтын әйелді іздейді. Ұқсас адамды тапқан соң, оның төлқұжаты мен жеке мәліметтерін пайдаланып, жалған құжат жасап алады. Сөйтіп ол жарты жыл көлемінде басқа адамның аты-жөнімен өмір сүреді.

2003 жылы Светлана жалған құжаты арқылы Қазақстанның қазынашылық басқармасына жұмысқа тұрады. Түрлі айламен небәрі жарты жыл ішінде жұмыстағы мансабы жоғарылап та үлгерді. Солай кезекті бір жұмыс күнінде арам пиғылын іске асыру үшін жалған есепшотқа ақша аударып, екі сөмкемен банктен шығады. Киршова мен оның

сыбайластары қылмысты өте жоғарғы деңгейде істегендері соншалық, банк қызметкерлері оған ақша салынған сөмкелерді көлікке апаруға өздері көмектескен. Осы жағдайдан кейін Светлана өзіне күдік ұялатпау үшін жұмысқа баруын жалғастырмақшы болады. Бірақ жұмыста ұрлыққа қатысты тексеріс басталғанын есті сала, үйіне сұранып кетіп, сол кеткеннен 16 жыл ізім-қайым жоқ болып кетеді. Оны табу үшін халықаралық іздеу салынады. Сол уақыттан бері Киршова жасырыну үшін жеті қала ауыстыруға мәжбүр болған. Олардың ішінде екі қазақстандық қала да болған. Ол Астанадан шыққаннан кейін бірден Бұрабайға қашқан. Одан көлік арқылы Омбыға жеткен. Артынан Новосібір, Владивосток, Липецк қалаларында тұрып шыққан. Ең соңында Белгород облысындағы шалғай бір ауылды паналаған. Осы уақыт бойы ол ресми түрде ешқандай жұмыс істемеген. Ешқандай мүлік сатып алмаған. Туыстары және таныстарымен толықтай қарым-қатынасын үзген. Соңғы жасырынған ауылдағы көршілері Светланаң қылмыскер екені үш ұйықтаса түстерінде кірмегенін айтады. Олардың сөзінше, ол сыпайы, көмек сұрасан әрдайым қол ұшын созуға дайын тұратын көрші болған. Бұл жағдайда да Киршоваң кәсіби қимылдағанын аңғаруға болады.

2020 жылдың желтоқсан айында Светлана Киршова ресейлік тәртіп сақшыларының қолына түседі. «Айыпталушы 2004 жылдан бері федералдық іздеуде болған. Өткен жылы желтоқсан айында полиция

қызметкерлері оны Белгород аймағында ұстады», – дейді Омбы облысы бойынша ішкі істер министрлігі басқармасының басшысы Алексей Командыков.

Қылмыскердің екі сыбайласы оған дейін сотталып кеткен. Екеуі де қамалған. Қазіргі таңда, Светланаға қатысты алаяқтық, жалған құжат жасау, ірі көлемде қазына ақшасын жымқыру баптары бойынша қылмыстық іс қозғалған. Киршоваң өзін кінәсін толықтай мойындап отырған жоқ. Оның сөзінше, бұл іске оны сыбайластары итермелеген көрінеді. Ал Қазақстанның ауыл шаруашылығы министрлігі 23 миллион рубльді өндіріп беруді талап етіп отыр. Егер Светлана Киршоваң кінәсі дәлелденсе, ол 10 жылға дейін бас бостандығынан айырылуы мүмкін. Құқық қорғау қызметкерлері мұндай терең ойластырған алдаған арбауды бұрын-соңды тәжірибеде кездестіргендерін де айтып отыр.

Елімізде осыған дейін 200-ден астам алаяқтық әрекеттен байланысы бар сайт бұғатталған. Жыл басынан бері Алматы қаласы бойынша заңсыз пирамидалық ұйымдарға қатысты 2 қылмыстық іс қозғалған. Тарихқа сүйенсек, ұрлықтың түбі әрдайым қорлық екені дәлелденген. Тіпті «ғасыр алаяғы» деген лақап атқа сай қылмыскердің өзі соншама жылдардан кейін бәрібір ұсталып отыр. Технология дамып, оны кері әрекетке пайдалануға да мүмкіншілік артқанмен, оның арты жақсы болмайтыны ақиқат.

Нұрканат АТАЖАН

САҚ БОЛЫҢЫЗ!

Тергеу органдары «Гарант 24 Ломбард» ЖШС, «Выгодный займ» ЖШС, «Estate Ломбард» ЖШС және «Нұр-Али Капитал» ЖШС басшыларына қатысты сотқа дейінгі тергеп-тексеруді аяқтады. Қылмыстық іс сотқа жолданды.

Соңғы дерек бойынша, қаржы пирамидасынан зардап шеккендердің саны 17 мыңнан асады. Оларға 30 миллиард теңге залал келген. Қазіргі таңда 33 күдіктіге күзетпен ұстау түріндегі бұлтартпау шарасы қолданылды. Ал 6 күдіктіге халықаралық іздеу жарияланған. Күдіктілердің қылмыстық жолмен сатып алған мүлкіне және ломбардқа салынған мүлкіне түйен салынды. Прокурорлар қаржы пирамидасының қандай жолмен халықты алдап соққанын айтып берді. – «Гарант 24 Ломбард», «ESTATE Ломбард» және «Выгодный займ» ЖШС қызметкерлері азаматтардың сеніміне кіріп, қылмыстық схемаларды қолданған. Олар тұрғындарға жылжымалы және жылжымайтын мүлікті төлем мерзімін ұзарту шартымен (3 айдан 6 айға дейін) 20% бастапқы төлеммен нарықтық бағадан (10-20%-ға) жоғары баға бойынша сатып алуды ұсынған. Меншік құқығын қайта рәсімдегеннен кейін оны ломбард нарықтық бағадан төмен бағам сатқан. Бұған қоса халықтан ай сайын 30-40% есептеу шартымен депозит түріндегі ақшалар салымдар қабылданды. Бұл ретте екі жағдайда да ақша қаражатының қалдықтары қайта-

ГАРАНТ ТҰТЫНУШЫЛАРҒА
«ГАРАНТ» БОЛА АЛМАДЫ

рылған жоқ, – деп хабарлады облыстық прокуратурадан. Қазіргі уақытта қылмыстық іс Ақтөбе қаласының №2 сотына қарауға жолданды. Адвокаттардың айтуынша, сот процесі бір жарым жылға созылуы мүмкін. Айта кету керек, соңғы кезде Ақтөбе облысында қаржы пирамидалары бірінен соң бірі әшкере болуда. Таяуда Ақтөбеде «Unique finance» қаржы пирамидасының ұйымдастырушылары сотталды. Алаяқтық схемадан Алматы, Нұр-Сұлтан, Шымкент, Ақтөбе және Орал қалаларының тұрғындары зардап шеккен. Қаржы пирамидасын ұйымдастырушылар өздерін «Unique finance» шетелдік компаниясының өкілдері ретінде көрсете отырып, халыққа «Pepsi», «Nike», «Microsoft», «Ford» және «BMW» сияқты ірі халықаралық компаниялардың бағалы қағаздарына ақша инвестицияларды ұсынған. Оның орнына салымшыларға салынған соманың 6%-ы, жаңа серіктестің салым сомасының 5%-ы мөлшерінде ай сайының пайда уде етілді. Бұл ретте, ең минималды салым 1000 АҚШ долларын құраған. Бағалы қағаздардың орнына

халыққа жалған акциялар беріліп, олардың қаражатын қаржы пирамидасын ұйымдастырушылар иеленіп отырған. Ұйымдастырушылар 3 және 3,5 жылға сотталды. Қазір нарықта азаматтарды өз жобаларына ақша салуға шақыратын криптовалюта, шетелдік компаниялардың акциялары, зергерлік бұйымдар, туристік жолдамалар, басқа тауарлар мен қызметтерді сататын компаниялар көбейіп кетті. Сонымен қатар, ақша табудың мұндай тез және оңай тәсілі үлкен қаржылық шығындарға әкеп соқтыруы мүмкін. ҚР Қаржылық мониторинг агенттігінің баспасөз қызметі қаржы пирамидасына тән бірнеше белгілерді атады. Мұндай ұйымдар шамадан тыс жоғары кіріске кепілдік береді. Алайда компанияда ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігінің лицензиясы мен меншікті қаражат болмайды. Төлем жаңа қатысушылардың ақшасы есебінен жүргізіледі. Салынған қаражатты қайтарудың нақты ережелері болмағандықтан, қызметі де айқын емес. Көбіне мұндай ұйымдар өзінің қатарына адамды көп тарту мақсатында әлеуметтік желілер мен мессенджерлер арқылы шулы ұрандары бар кең жарнамалық компания

жүргізеді. Сол себепті тұрғындар барынша абай болып, қаржы пирамидасына ақша салмас бұрын ойланғаны жөн. – Жыл басынан бері қаржы пирамидасына қатысты 31 дерек тіркеліп, тергелуде. Өткен жылы осы уақыт аралығында 9 дерек тіркелген еді. Бұл көрсеткіш интернет-алаықтың өткен жылмен салыстырғанда 3 есе өскендігін көрсетіп отыр. Мәселен, өткен жылы республика көлемінде қоғамға танымал болған «Гарант-24 ломбард» және «Выгодный займ» ЖШС-нің кесірінен 17 мыңнан астам жәбірленуші зардап шекті. Оның көбі – Ақтөбе қаласының тұрғындары. Олардың арасында қомақты қаражаттан бөлек баспаналары мен көліктерінен айырылып қалғандар да бар. Соған қарамастан қала тұрғындары әлі күнге дейін мессенджерлердегі шақырту сілтемелері арқылы пирамидаларға, яғни «vatcaip», «телеграмм» және т.б. мессенджерлер арқылы күмәнді онлайн-топтарға тір-

келіп, пайда табу үшін ақшаларын беймәлім есепшоттарға аударып, қосымша адамдар тарту арқылы оның көлемін арттыруға үміттенеді. Яғни, осылайша алаяқтардың торына түсіп қалғандары өздері де байқамай қалып жатады, – дейді Ақтөбе қаласы полиция басқармасы бастығының орынбасары, полиция майоры Әсет Қалиев. Сол себепті Ақтөбе қаласы полиция басқармасы қаржылық пирамиданың алдын алу мақсатында мұндай ұйымдардан ҚР Ұлттық банкінің лицензиясын, яғни мәлімделген қызметін жүргізу туралы лицензиясын сұрауға кеңес береді. Тіпті ресми құжатын көрсетсе де, оны қайта тексеруге ерінбеген жөн. Ал қаржылық пирамида екеніне көз жеткізіп, ақшаны қайтара алмаған жағдайда полицияға жүгінген жөн.

Жансия ЕСМАҒАНБЕТОВА,
АҚТӨБЕ ҚАЛАСЫ

ҚҰРЫЛЫС МАТЕРИАЛДАРЫНЫҢ БАҒАСЫН ҚАЛАЙ РЕТТЕУГЕ БОЛАДЫ?

Сайын БОРБАСОВ, саяси ғылымдар докторы, профессор: – Сауда капиталының бей-берекет әрекетіне қатысты мемлекет өзінің бақылаушылық функцияларының ешқайсысын іске асырып жатқан жоқ.

Мемлекеттік мекемелер олармен келісімге келіп отыруы да мүмкін. Қазір бізде тек құрылыс материалдары ғана емес, азық-түлік пен халық көп менің тұтынатын өзге де тауарлар бағасы шарықтап кетті. Профессорлық жа-лақымның тең жартысы тамаққа кетеді. Егер нарықта тұтынушылар тарапынан тауар мен қызметке деген сұраныс жалғаса беретін болса, экономикада тұрақсыздық орнайды. Мемлекеттік бюджет қаржысына салынатын мектеп, аурухана сияқты әлеуметтік нысандар ғана емес, тұрғын-үй құрылысы да біртіндеп азая бастайды. Сондықтан құзырлы органдар бағаны реттемейтін болса бұл ахуал өздігінен түзелмейді. Қазір кейбір компаниялар тұтынушылар есебінен абсолютті көлемде, өте жоғары пайда тауып отыр. Бұл нарық талабына қайшы нәрсе.

Елдос АБАҚАНОВ, ҚР Парламенті Мәжілісінің Экология мәселелері және табиғатты пайдалану комитетінің мүшесі:

– Құрылыс материалдары дегенде металл, цемент, кірпіш және тағы басқаларын айтсақ болады. Жалпы, елімізде бұл материалдарды шығаратын мүмкіндік өте жоғары. Мәселен, қайта өңдеуге келетін және одан құрылыс материалдарын шығаруға болатын өндірістік қалдық өте көп. Осы бағытта жұмыс істеу керек. Бүгінгі таңда республикада 2 млрд тоннадан астам өндірістік қалдық жинақталған. Егер оларды қайта өңдейтін болсақ кірпіш және оған қатысты өзге де материалдарды өндіруге болады. Мысалы, тау-кен өндірісінің пештерінен шыққан өндіріс қалдықтардан бетон өндірісінде қолданатын қиыршық тас шығаруға болады. Егер осындай өндірістерді дамытуда логистика мен көлік мәселесі бойынша мемлекет тарапынан субсидия қарастырса, құрылыс нысандары табиғи емес өндірістік қалдықтардың негізінде жасалған ресурстарды қолданар еді. Бір сөзбен айтқанда, тұтынушыға валютамен емес, теңгемен қалыптасқан материал жеткізсек баға реттелетін болады.

Сауалнаманы дайындаған Ерлік КЕБЕКБАЙ, «Заң газеті»

ОЙТАЛҚЫ

БҮГІНГІНІҢ БАС ТАҚЫРЫБЫ

ОЙЫ БҰЗЫЛҒАН АДАМДЫ ТҮРМЕ ДЕ, ЕМ ДЕ ТҮЗЕМЕЙДІ

(Соңы. Басы 1-бетте)

Бұл жаңалық сарапшылар мен психологтар арасында да наразылық тудырып отыр. Айтуларынша, елімізде бұл санаттағы қылмыскерлерді еркіндікке шыққан соң бақылау мен оларды жұмыспен қамту бойынша нақты бағдарлама жоқ. Мамандар болжамы бойынша, қазір сотталған педофилдердің бостандыққа шыққаннан кейін бір жыл ішінде тағы да қылмыс жасау қаупі өте жоғары көрінеді.

Азғындардың 90 пайызы өзгермейді

Бүгінгі күні бас бостандығынан айыру орындарында тиісті бап бойынша екі мыңға жуық адам жазасын өтеп жатыр, олардың 20 пайызы – рецидивтік педофилдер, яғни кәнігі қылмыскерлер. Психологтар пікірінше, қылмысты қайталау қылмыскердің қоғамға қауіпті екенін көрсетеді.

Педофилдер бостандыққа шыққаннан кейін мінез-құлқына байланысты алты айдан үш жылға дейін полицияның бақылауында болады. Алайда үш жылдан кейін еркіндікте жүрген педофилдің есіне ескі әдеті біртіндеп келе бастайды. Психологтар балаларға азғындық жасайтындардың «ақылды» болатынын айтады. Олар тергеуші мен судьяның алдында өзін-өзі қалай ұстау керектігін өте жақсы біледі және бостандықтың алғашқы кезінде байсалды болғанымен, ерте ме, кеш пе ойы бұзылады, ниеті өзгереді. Қылмыскер бұл кезде қоғамның қалай әрекет ететінін түсінеді және алғашқыдай емес, абылай әрекет ете бастайды. Мұндай жағдайда оларға химиялық кастрация көмектеспейді. Сол үшін сотталып шыққан педофилдермен жұмыс істейтін психологтар қажет. Психологтар педофилдермен еркіндік алғаннан кейін емес, темір торға тоғытылған күннен бастап жұмыс істеген жөн. Олардың ойынша, балаға жыныстық зорлық жасаған адамдар көбінесе балалармен байланысты қызмет саласын таңдайды. Көп жағдайда адамның іші-бауырына кіретін ерекше қабілетке ие. Сондықтан кейбір елдерде педофилияны психикалық ауру ретінде қарастырып, қылмыскерлер бас бостандығынан айыру орындарында мәжбүрлі емнен өтеді. Яғни, елімізде тек қана жыныстық құқық бұзушылар үшін мамандандырылған режимдік мекемелер құру оңтайлы болмақ. Ол жерде жазасын өтеушілерге педофилия және басқа да жыныстық артықшылық бұзылыстары, садизм бойынша кешенді емдеу жүргізіледі. Бұл тәсілді қолданатын елдерде азғындардың азаюы байқалған.

Ата-аналар қылмысты жасыруға бейім

Быттыр балаларға қатысты үш жүзден аса зорлық-зомбылық қылмысы

тіркеліпті. Бұл тек белгілі болғаны. Ал құқық қорғау қызметкерлері жыныстық сипаттағы әрекеттерді ата-аналары көп жағдайда жасырып қалатынын айтады. Екіншіден, жәбір көргендердің көбісі психологтарға жүгінбейді. Осындай жағдайға тап болған балалардың жан дүниесінде жазылмас жара қалады. Зорлық-зомбылық көрген баланың өсе келе мінез-құлқында ауытқу болып, өзіне зиян келтіруі де мүмкін. Ең қорқыныштысы, бала күнгі көрген қорлығын өскенде өзі қайталауы да ғажап емес.

Қылмыстық-атқару жүйесі комитеті қызметкерлерінің айтуынша, пенитенциарлық пробация заңдарына сәйкес, қылмыскерді бостандыққа шығарар алдында бір жыл бұрын дайындық басталады. Егер сотталған адамның жеке басын қуәландыратын құжаты болмаса, зейнетақы, жәрдемақы бойынша құжаттарын рәсімдеуге мұқтаж болса, жәрдем көрсетіледі. Сондай-ақ, босатылғаннан кейін оның жұмысқа орналасу мүмкіндігі бар. Еркіндік алған соң да оған жергілікті атқарушы органдар көмек көрсетеді.

Алайда құқық қорғаушылар бұл көмек педофилдің санасын өзгертуге септігін тигізе алмайтынын тілге тиек етеді. «Право» қоғамдық қорының жетекшісі Ольга Рылъ: «Бәрібір бостандыққа шыққандар қоғам үшін қауіпті. Себебі, олардың 90 пайызы өзгермейді. Бізге ұсынылған кейсте 24 жастағы адамның мас күйінде жасаған үкімін зерттедік. Онда қылмыскер бүлдіршінге қатысты ауыр қылмыс жасады. Яғни, ол жазықсыз баланы зорлаған. Біз бұл істен бірден бас тарттық. Өйткені, ол адаммен жұмыс түрмеде психотерапевт, психолог, терапевпен жүргізілуі тиіс. Бірақ бұл қызметтер кешені аймақ аумағында ұйымдастырылмаған. Психолог бар, оның жұктемесі көп. Сондықтан жазасын өтегендерді оңалту бағдарламасын қабылдамаса, жағдай ушығуы мүмкін», – дейді.

Өзге елдерде тәжірибе қалай?

Әлем елдерінде педофилдерді есірткіп қоймайды және оларға берілетін жаза да ауыр. Мәселен, Ұлыбританияда 2014 жылдан бастап көмекке толмағандарға әлімжеттік көрсету террористік әрекетпен теңестірілді. Польшада бірнеше жылдан бері Әділет министрлігінің сайтында педофилдер тізілімі бар. Одан бөлек, көмекке толмағандарға қатысты ауырлығы орташа жыныстық қылмыстар үшін кінәлі деп танылған 3 мыңға жуық адамның кеңейтілген тізімі жасалған. Балаларға қатысты сексуалдық сипаттағы қылмыстар үшін мұнда 15 жылдан 20 жылға дейінгі мерзімге бас бостандығынан айыру жазасы қарастырылған. Көптеген поляктар бұл жаза қылмыскерлер үшін тым жеңіл екенін және педофилдерге еріктіден міндетті хирургиялық кастрациялауды талап етіп келеді.

АҚШ 1996 жылдан бастап педофилдерді химиялық кастрациялауды қолданады. Мемлекет заңына сәйкес, 13 жасқа дейінгі баламен жыныстық қатынасқа түскені үшін екінші рет сотталған кез келген педофил түрмеден босатылғаннан кейін міндетті түрде химиялық кастрация жасатуы тиіс. Сонымен қатар, АҚШ-та бостандыққа шыққан педофилдерге қатысты шектеу шаралары қолданылады. Еркіндікке шыққан бойда оларды тұрғылықты жері бойынша есепке қояды. Қайда тұратыны, сотталған педофилдің суреттері интернеттегі ұлттық деректер базасында ашық әрі қолжетімді. 14 штатта шартты түрде мерзімінен

бұрын босатылған қылмыскерлерге қатысты басқа қылмыстар үшін босатылғандарға қолданылмайтын бірқатар шектеу бар. Атап айтқанда, оларға көмекке толмағандардың жанында болуға, мектеп, балабақша жанында тұруға және жалпы балалардың жанына жақындауға тыйым салынған. Қылмыскерлер мезгіл-мезгіл жергілікті құқық қорғау органдарына келіп, мекенжайын көрсетіп, жұмысы туралы ақпарат беруі керек.

Көптеген штаттарда педофилдермен жыныстық қылмыс жасаған адамдар туралы ақпарат арнайы сайттарда жарияланады. Кейбір жағдайларда БАҚ-да жариялануы мүмкін. Сайттан басқа, тиісті мобильді қосымша бар. Қылмыскерлерді іздеуді аты бойынша да, кейбір жағдайларда қала, округ, мемлекет бойынша да жүргізуге болады. Осылайша, баланың ата-анасы немесе мектеп әкімшілігі адамның жеке басын тексеріп, айналасындағы адамдардың азғындыққа қатысты қылмыстар бойынша істі болғандардың өмір сүретінін біле алады. Сонымен қатар, сайтқа кірушілерге жыныстық зорлық-зомбылық туралы, өздерін және жақындарын осындай қылмыстан қорғау бойынша ақпарат береді.

Балаларға қатысты жыныстық қылмыстар үшін Ресей заңнамасында

4 жылдан 20 жылға дейін бас бостандығынан айыру жазасы қарастырылған. Қылмысын қайта жасаған педофилдер өмір бойына бас бостандығынан айырылып, мәжбүрлі химиялық кастрация жасалады. Медициналық ықпал етуді тоқтату сот шешімі бойынша мүмкін болады. Бұл заңның өзі ресейліктердің көңілінен шығып отырған жоқ. 2018 жылдан бастап бұл елде 14 жасқа толмаған балаларға қатысты қылмыс жасаған педофилдер үшін шартты мерзім тағайындауға тыйым салынды. Ал 12 жасқа дейінгі балаларға зорлық-зомбылық жасаған педофилдер өмір бойы темір торда отыруы тиіс.

Германияда педофилия психикалық ауру ретінде қарастырылады. Мұнда қоғамға қауіп төндіретіндерді мәжбүрлеп емдеу қарастырылған. Тіпті бұл ел сонау 1969 жылдан бастап ерікті хирургиялық кастрацияны жыныстық қылмыс жасаған адамдарды емдеудің бір әдісі ретінде қолдануда.

Көмекке толмаған балаларға аз-

ғындық жасағандарды өлім жазасына кесетін елдер де көп. Мәселен, Сауд Арабиясы, Қытай, Иран, Ирак, Оңтүстік Корея, Латын Америкасы мен Африканың көптеген мемлекеттерінде педофилия үшін бірден өлім жазасына кесіледі. Африканың бірқатар елдерінде мұндай азғындарды тірілей өртеп, дара асу секілді жаза түрлерін қоғамның өзі қолдайды.

Күн сайын бұрын-соңды естіп көрмеген талай сұмдықтар орын алып жатыр. Қарағанды облысының қылмыстық істер жөніндегі мамандандырылған ауданаралық соты 2006 жылғы қызға өгей әкесі мен туған шешесі қорлық көрсеткенін естігенде, естен айырыла жаздады. Дәл осындай оқиға бұрын да қайталанған. Туған анасы алғашқы некедегі қаршадай ғана қызын күйеуінің қойнына салып, артына сыбайласып есөзкішелікпен айналыстырғанымен қоймай, өлтіруге тапсырыс берген. Өрімдей ғана қыз өмірінде бір қуаныш көрмей о дүниеге атпанды. Сол қылмысты жасаған ерлі-зайыптылар түрмеге тоғыстылды. Осындай халықтың қарғысын алған азғындар жұрттың ақишарына өмір сүріп, талай жылын темір торда өткізуіне қарсы. «Өмір бойына абақтыда отырғызу – азғындардың басынан сынау» дейтіндер көп. Алайда тергеу ісінің шынайы болғанына, соттың әділ үкім шығарғанына сенуге тағы болмайды. Бүгінгі күні ел игілігі үшін ең қатал заң қабылдайтын елдердің өзінде осындай қылмыспен талай жылын темір торда өткізгендердің ақталып жатқандары бар. Оның үстіне әр нәрседен күдік іздейтін қазіргі қоғамда жанашырлық жасаған әрбір әрекетің үшін сот алдында жауап беріп, ауыр жаза арқалап кетуің де әбден мүмкін.

Жадыра МҮСІЛІМ

ЖОЛДАУҒА ҚОЛДАУ

ҮШ БУЫНДЫ МОДЕЛЬДЕН НЕ КҮТЕМІЗ?

Жолдау – әр саланың жұмысына жан бітіруші, қоғамның қозғаушы рычагі. Содан болар жыл сайынғы жолдауды асыға күтеміз, алдағы күнге белгіленген мақсат-міндеттердің нәтижелі боларынан үміттенеміз.

«Жаңа жағдайдағы Қазақстан: іс-қимыл кезеңі» деп аталатын кезекті жолдауында Президент «Заң үстемдігі орнықпаса және азаматтардың қауіпсіздігіне кепілдік берілмесе, әлеуметтік-экономикалық дамудың бірде-бір міндеті табысты жүзеге асырылмайды» деп сот, құқық қорғау саласының маңыздылығына тоқталды. Әрі заң үстемдігін орнатуға құқық қорғау жүйесінің үш буынды моделіне көшудің қажеттілігін алға тартты. «Бізге азаматтардың құқығын заманауи тұрғыдан қорғауды қамтамасыз ететін және жоғары халықаралық талаптарға жауап беретін үлгі керек. Қазақстанда өкілеттіктердің ара-жігі нақты ажыратылған үш буынды модель құру керек деп санаймын», – деді Мемлекет басшысы өз жолдауында.

Мұндай жүйе көптеген дамыған елдерде бар және ол өзін-өзі толық ақтаған. Құқық қорғаудың үш буынды жүйесі полиция, прокуратура және сот саласының бірлікте, үндестікте қызмет етуін қарастырады. Әрі қылмыс сапалы зерделеніп, әділ шешімін табуы үшін осы үш құрылымның басты міндеттерін белгілеп, функцияларын нақтылауды

да көздейді. Үш буынды модельдің озық тәжірибесі Германияда қалыптасқан. Сонымен бірге, Грузия, Эстония, Украинада да осы жүйе бір арнаға түскен. Мұнда полиция – қылмыстық істі ашып, айғақтар жинауға айналыса, прокуратура – істі бақылап, тергеудің тазалығына, мінсіздігіне мән береді, ал сот – іске соңғы нүктесін қойып, үкім шығарады.

Дәл осы модельді Қазақстанға енгізудің маңызы аз емес. Себебі, еліміздің құқықтық алаңында жоғарыдағы үш буынның ішінде прокуратураның құзыретін сүзгіден өткізу кезек күттірмейді. Қазақстандық модельде прокуратураның функциясы өзге елдердің қадағалау органына қарағанда төмендеуі. Бұл құзырлы орган тек іс сотқа жолданатын кезде ғана қылмыстық істің қалай жүргізілетініне бақылау жасайтын. Жаңа өзгеріске сай прокуратураның қызметі қайта пысықталып, бұдан былай қадағалаушы орган қылмыстық іс тіркелгеннен бастап құқықтық орбитаға ілінген азаматқа қатысты заңсыздықтың орын алмауына мүдделі болмақ. Үш буынды модель кезіндегі қылмыстық

процесс үш кезеңнен тұрады. Алдымен қылмыс анықталып, дәлелдемелер жиналады. Одан кейін жиналған дәлелдемелерге баға беру және айыптауды дайындау жүзеге асырылады. Соңында істі мәні бойынша шешу, яғни кінәлілігін анықтап, жаза тағайындау шарасымен түйінделеді.

Үш буынды модельдің озық үлгісін қалыптастыру мақсатында елімізде 2020 жылдың 19 желтоқсанында «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне қылмыстық процесте азаматтардың құқықтарын қорғауды және сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимылды күшейту мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» заңы қабылданды. 2021 жылдың I қантарынан бастап күшіне енген құжат шеңберінде құқық қорғау жүйесіндегі жаңа модельдің заңдық негізі жасалды. Соған орай ендігі жерде қылмыстық істерді процессуалдық шешімді прокурорлар қабылдайды. Үш буынды құрайтын үш құрылымға қойылған ортақ міндет – азаматтар құқығын мінсіз қорғау, сол арқылы елдің заң үстемдігіне деген сенімін нығайту.

А.ТІЛЕПОВА,
Жетісу аудандық №2 сотының судьясы
АЛМАТЫ ҚАЛАСЫ

(Соңы. Басы 1-бетте)

Әрине, кез келген жаңалықты халықтың тосырқай қабылдайтыны рас. Медиация институтымен бірге дауды реттеудің жаңа жолы енгізілді. Медиаторлардың көмегімен дауласушылар өз мәселесін, дау-дамайын өздері реттей алады. Рәсім толығымен құпия өтеді. Негізі бұл жаңа институт болғандықтан, қоғамға судай сіңіп кету үшін әлі біраз уақыт керектігін 10 жылдық тарихтың өзі көрсетіп отыр.

– Татулық пен тұрақтылықты нығайтуды көздейтін медиация институты даму үстінде. Аталған заңға он жылда талай өзгерту мен толықтыру енгізілді. Ал оның нәтижесі қандай?

– Статистикаға шолу жасасак, заң қабылданғаннан кейін бір жыл өткен соң, яғни, 2012 жылы 100-ден аса іс бойынша дауласушылар өз шешімін медиатордың көмегімен реттей алған. Ал 2019–2020 жылдың өзінде карантинге қарамастан Халықаралық құқық қорғау орталығының медиаторлары жалпы құны 18 млрд теңгені құрайтын 2500-ден аса медиация рәсімін жүргізді. 2019 жылы 4 мыңнан аса дауды біздің кәсіби медиаторлар аз уақыттың ішінде реттеп, көмектерін тигізді.

2021 жылдың басында «Медиация туралы» заңға толықтырулар мен өзгерістер енгізу үшін Парламент Сенаты мен Мәжілісінің жанынан жұмыс тобы құрылған болатын. ТМД елдері мен шет мемлекеттерде қолданыстағы медиацияға байланысты заңнама талаптары мен олардағы және қазақстандық тәжірибеде кездесетін қарама-қайшылықтарды басшылыққа ала отырып «Медиация туралы» заң мен басқа да заңнамаларға 30-дан астам толықтырулар мен өзгерістерді ұсынып отырмыз. Қазіргі таңда жұмыс тобы осы ұсыныстарды Мәжіліс депутаттарымен бірге талқылауда.

Медиация рәсімі – бұл бөлек дүние. Негізі кәсіби медиатор ешқашан «мен татуластырушымын» деп айтпайды. Өйткені дауласып жүрген, жалпақ тілмен айтқанда, бір-бірімен ұрысып-керісіп жүрген жандарды «татуластырушы» деген түсінік шошытып жіберуі мүмкін. Сонымен қатар көптеген елдің заңнамасында «мәліметтік кездесу» деген ұғым бар. Мен дәріс алған Испания елінің заңында сот дауласушы тараптардың арыз-шағымын қабылдамас бұрын, медиатормен кездесуге 45 минут уақыт бөледі. Кездесу барысында медиатор тараптарға медиациялық рәсімнің ерекшелігін, медиатор тұлғасының рөлін, оған қоса басқа сот, тергеу, т.б. рәсімдерден айырмашылығы туралы толық түсінік береді. Медиатор мәліметтік кездесуде дауды әрі қарай қазбаламайды. Егер сол 45 минуттық кездесуде тараптар медиация рәсімінде қалмаған немесе қалғысы келмеген жағдайда, медиатор мәлімет, яғни біздің тілмен айтқанда, анықтама жазып береді. Анықтамада дауласушы тараптардың 45 минуттық кездесуде жеке-жеке немесе бірге болғанын көрсетеді. Тараптар сотқа жүгінуді жөн көрсетсе, себебін де көрсетпестен, әрі қарай сотқа барғанды қалады деп өзінің мөріні басып, қолын қояды. Испанияда осындай анықтаманы талап-арызға қосып қана сотқа жүгіне алады. «Медиация туралы» заң қабылданғалы бері осы форматты көп жерде айтып жүрміз. Сондай-ақ, қоғамда сотқа дейінгі медиация, сотқа дейінгі міндетті медиация деген түсінік бар. Құқық қорғаушы ретінде айтармын – медиация рәсіміне ешкімді де мәжбүрлеуге болмайды, өйткені медиация – ерікті рәсім.

Заңда бұрын-соңды көзделмеген нормалар да қарастырылған. Мысалы, 3-бапқа «еки тарап» деген сөз жазылған. Осы күнге дейін 1200-ден астам медиация рәсімін жүргізген медиатор ретінде көзімнің жеткені – дауласушылар кей жағдайда екеу емес, үшеу, төртеу, жетеу болып жатады. Бұған дейін ұсыныс жасаған едік, бүгінде заң шығарушы органның назарына жетіп, өзгертуді қолға алып жатыр. Тағы бір өзгерту медиатор тұлғасының этикалық нормасына қатысты. Нотариат, адвокаттар, сот орындаушылары, заң кеңесшілері сияқты медиаторлық ұйымдарды да бір палата етіп құруды ұсынып отырмыз. Себебі, бүгінде Қазақстан бойынша 70-тен аса медиаторлық ұйым бар. Нақты санын ешкім білмейді. Кейбір ұйымдар 10-15 адамнан құрылған, кейбірінің құрамы көбірек, біздің орталық сияқты 1-2 ұйымның мыңнан аса рәсімді медиаторы бар. Кейбір ұйымдарда медиаторлардың реестрі де қарастырылмаған. Ал заң бойынша, медиаторлық ұйымда міндетті түрде реестр болуы тиіс. Әр ұйымның медиатор болуға дайындаудан бастап, қызмет көрсетуге дейінгі форматы әртүрлі. Қырғызстанда «Медиация туралы» заң 2017 жылы қабылданды. Келесі жылы-ақ, Қырғыз медиаторларының бірыңғай этикалық кодексі және Медиацияны дамыту концепциясы қабылданды. Ал бізде заңның қолданысқа енгеніне 10 жыл, алайда мұның бірі де жоқ.

Жандилдә ЖАҚЫПОВ, «Қазақстан медиаторлар қауымдастығы» ЗБТ төрағасы:

«МЕДИАТОРЛАР ЖЕТІМ БАЛА СИЯҚТЫ»

Басқа да көптеген мәселелер ұсынылды. Солардың бірі – Беларусь елінде медиатор болу үшін медиациялық сертификатты арнайы оқудан өткен кезде нотариус, қорғаушылар сияқты Әділет министрлігі табыс етеді. Көршілес Ресейде медиатор дайындау курсы Білім министрлігінен арнайы лицензия алған ұйымдар жүргізеді. Ұсыныстардың ішінде медиатордың кәсіби біліктілігін арттыруды да өзекті мәселе етіп көтеріп отырмыз. Мысалы, Қырғызстанда медиаторлар екі жыл сайын семинар-тренингтен өтіп тұрады. Ресейде, Беларусь Республикасында да сондай талап қойылады. Ал біздің Қазақстанның заңында ондай дайындық қарастырылмаған. Яғни, он жыл бұрын сертификат алып, одан кейін ешқандай дайындықтан өтпестен жүре беруге болады. Алайда нотариус, адвокат, заң кеңесшілеріне арналған заңнамада бір, екі жыл сайын кәсіби деңгейді арттырып отыру қажеттігі нақты көрсетілген. Медиаторларда ондай жоқ. Білікті мамандардың арқасында ғана медиация институтының абыройында делі асқақтай түспек. Осы жағдайларды реттеу үшін жұмыс тобы жоғарыда аталған өзгерістерді ұсынып отыр.

– Қазақстанда медиация институтын дамыту, сот жүйесінің рөлін арттыру мақсатында енгізілген пилоттық жобалардың артықшылығы мен кемшілігі қандай?

– Артықшылығына келсек, Жоғарғы Соттың қолдауының арқасында медиация институты өте жақсы дамуда. Жоба барысында түсірілген сюжеттер, жасалған жарнамалық мәліметтер арқылы халық бұл рәсім туралы ақпарат алып, құқықтық сауатын арттырды. Кемшілігіне келсек, осы жобалардың атауына байланысты қоғам медиацияны татуластыру рәсімінен шатастырып, толық мәлімет ала алмай жатыр.

Шығыс Қазақстан облысында өткен екі күндік үлкен конференцияда үш спикер – Лилия Власова (Беларусь), Гулсина Қожамжарова (Қырғызстан) және мен үлкен мінберден медиация рәсімін татуластыру рәсімінен шатастырмауды өтінген едік. Медиация – тек қана татуластыру рәсімі емес. Татуластыру – оның жүз шакты бағыттарының бірі ғана. Бұл – тәуелсіз жеке тұлғалар таңдаған медиатордың көмегімен дауды өз еріктерімен реттеу тәсілі.

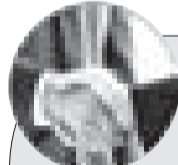
Сосын «Сотқа дейін татуластыру» рәсімін судья жүзеге асырады. Егер іс сотқа түсіп, татуластыру сотта жүзеге асырылса, оны қалай сотқа дейін деп атауға болады? Медиация – таза татуластыру рәсімі емес. Осындай терминдермен көбіне медиация рәсіміне жүгінетін немесе жүгінсем деп жүрген тұлға қателесіп кетіп жатады.

– Азаматтардың кез келген дауды соттан тыс шешу барысында ымыраға келуге дайын болуы медиаторлар қызметіне де байланысты болмақ. Ол үшін медиатор қандай болуы керек?

– Медиатор – тәуелсіз, бейтарап жеке тұлға. Тараптар медиаторлық ұйымның немесе жергілікті атқару органының реестрін кәсіби медиаторды таңдап алады. Заң бойынша, 40 жастан асқан адам

кәсіби емес немесе қоғамдық медиатор болы алады. Ал Қазақстан Үкіметінің 2011 жылғы 3 шілдедегі №770 қаулысына сәйкес, кәсіби медиатор – арнайы дайындықтан өткен, емтихан тапсырып, сертификатқа ие болған кез келген жоғары білімді тұлға.

«Медиация туралы» заңның 20-бабының 1-бөліміне сәйкес, медиация рәсімі дауға қатысушы тараптардың арасында келісімшартқа қол қойғаннан кейін басталады. Келісімшартта медиацияның қағидалары, тараптардың келіскен тілі, өткізілетін орны, бірінші кездесудің уақыты, құпиялық шарты, меди-

...БҮЛ САЛА БЕЙБЕРЕКЕТ ДАМЫП ЖАТЫР. КІМ ҚАЛАЙ ОҚЫҒЫСЫ КЕЛСЕ, СОЛАЙ ОҚЫТАДЫ. КІМ ҚАЛАЙ ЖҮРГІЗГІСІ КЕЛСЕ, СОЛАЙ ЖҮРГІЗЕДІ. КЕЙБІР ҰЙЫМДАР ТІПТІ РЕЕСТРДЕ ДЕ ТІРКЕЛМЕГЕН. ЖЕТІМ БАЛА СИЯҚТЫМЫЗ. ЕШКІМГЕ БАҒЫНБАЙМЫЗ, ЕШКІМ БІЗДІ ҚОЛ АСТЫНА АЛҒЫСЫ КЕЛМЕЙДІ, ЕШКІМ КӨМЕК БЕРМЕЙДІ. МЕДИАТОРЛАР ДАЙЫНДАУДЫҢ БІРЫҢҒАЙ БАҒДАРЛАМАСЫН МЕМЛЕКЕТ БЕКІТКЕН, БІРАҚ ӘР ҰЖЫМ ӨЗІНШЕ ӨТКІЗЕДІ. САЛАДА МӘСЕЛЕЛЕР ҚОРДАЛАНЫП ҚАЛҒАНДЫҒЫН ПРЕЗИДЕНТ АЙТҚАН КЕЗДЕ БІЗ ҚАТТЫ ҚУАНДЫҚ. СЕБЕБІ, МЕМЛЕКЕТ ТАРАПЫН МЕДИАЦИЯ ИНСТИТУТЫН РЕТТЕЙТІН УАҚЫТ ӘЛДЕКАШАН КЕЛДІ. НЕГІЗІ МҰНЫ АУ БАСТАН, 2013 ЖЫЛДАН БАСТАП ҚАРАСТЫРУ КЕРЕК ЕДІ. ҚАЗІР ЕНДІ ҚИЫНҒА СОҒУДА. ӨЙТКЕНІ, ӘР ҰЙЫМ ӨЗІНЕ-ӨЗІ ҚОЖА. МЕНІҢ ОЙЫМША, МЕДИАЦИЯ САЛАСЫ ҚОҒАМДЫҚ ДАМУ МИНИСТРЛІГІНЕН ӘДІЛЕТ МИНИСТРЛІГІНЕ БЕРІЛУІ ҚАЖЕТ.

атор жауапкершілігі қарастырылады. Медиатордың құпиялықты сақтауы шарт. Келісімшартқа қол қойған сәттен медиация рәсімі басталады. Медиатор – келіссөз жүргізуші. Негізі, медиация рәсімі – басынан аяғына дейін медиатордың жүргізетін келіссөз. Мысалы, тараптар дауласып жүрген кезде бір-бірін естімеуі де, көрмеуі де мүмкін. Себебі олар бір-біріне айтарын айтып болды. Ал медиатор – үшінші бейтарап тұлға. Онымен дауласушылардың арасында дау жоқ. Бір тараптан немесе оның өкілінен арыз алып, екіншісі медиацияға шақыра бастайды. Екі тараптан де бөлек-бөлек кездеседі. Медиатор сөйлескен кезде араларында ешқандай дау-дамай болмағандықтан, тараптар оны тыңдайды, естиді, көреді. Дауға қатысушы тараптарға медиацияның артықшылығын жеткізу, медиатор рөлін түсіндіру, ерекшелігін, тиімділігін ашып айтып, толық сендіру – медиатордың жұмысы.

Медиация рәсімі тараптар ортақ келісіміне қол қойған мезетте аяқталады. Ол келісімде тараптардың әрқайсысының алған міндеттемесі, уағдаластығы, міндеттемені нақты, дәл қай уақытта, қандай форматта орындады, соның бәрі толығымен жазылады. Сонымен медиация рәсімі аяқталады.

Шетелде медиаторларды «үндемес сарапшы» деп атайды. Себебі – ортақ, тәуелсіз, бейтарап тұлға болғандықтан, оның кеңес беруге құқы жоқ. Медиатор – «үндемей» отырып, дауласушыларды даудан шығатын жолға алып келетін маман. Көбінесе қоғамда медиаторларды заңгер, қорғаушылармен шатастырып жатады. Бірақ медиатор – заңгер, психолог, қаржыгер емес. Ол – өз алдына тәуелсіз бейтарап тұлға. Медиатордың кәсіби деңгейінің арқасында тараптар

өз дауларын аз уақыттың ішінде өздері реттей алады.

2019 жылы медиация мәселесімен тәжірибе алмасу мақсатында шетелдерде болдым. Жұмыс тобының мүшесі ретінде Германия еліне көргенім – учаскелік полиция пункттерінде келіссөз жүргізуші маман ретінде медиатор отырады екен. Бірақ ол қарапайым келіссөз емес, экстремалдық келіссөз жүргізуші маман.

– Жалпы, еліміз бойынша қанша медиатор бар? Жанжалсыз қоғамды қалыптастыруда азаматтардың патриоттық сезімін, төзімділік пен бір-біріне құрметпен қарауға тәрбиелеуге қаншалықты өз үлесін қосып келеді? Кәсіби медиаторлар мен келіссөз жүргізушілерді даярлау, олардың біліктілігін арттыру бойынша қандай шаралар жүзеге асырылуда?

– «Медиация туралы» заң іске қосылғаннан бері орталық ашылған келіссөзшілер мен медиаторлар дайындау мектебінде 1400 медиатор дайындықтан өтті. Қазақстанда 2 мыңнан аса кәсіби емес, 4 мыңға жуық кәсіби медиатор бар. «Халықаралық құқық қорғау орталығы» қоғамдық бірлестігінің құрамындағы медиаторлар саны мыңнан астам. Ресми

көмек беріп жүрген медиаторлардың реестрде тұрғаны 500-ге жуық.

Осы орайда медиация институтын дамыту мен халыққа құқықтық көмек көрсетуге бағытталған 12 республикалық және аймақтық жоба жүзеге асырылды. Мамандар біліктілігін арттыру мақсатында медиация және дауларды реттеу бойынша дөңгелек үстел, семинарлар мен көптеген жобалар жүргізілуде.

Орталық кәсіби және кәсіби емес медиаторларды дайындаумен қатар, медиаторларға арналған оқу-әдістемелік материалдарын даярлау, БАҚ-та түсіндірме мен медиация институтын насихаттау,

де осы мәселені көтерген едім. Себебі еліміздегі 70-тен аса медиаторлық ұйым әртүрлі бағытта кетіп бара жатыр. 2018 жылы Қоғамдық даму министрлігіне берілді. Алайда, одан бері біраз уақыт өтсе де, әлі күнге дейін мемлекет тарапынан бір ұжым не палата құрылған жоқ. Сондықтан бұл сала бейберекет дамып жатыр. Кім қалай оқығысы келсе, солай оқытады. Кім қалай жүргізгісі келсе, солай жүргізеді. Кейбір ұйымдар тіпті реестрде де тіркелмеген. Жетім бала сияқтымыз. Ешкімге бағынбаймыз, ешкім бізді қол астына алғысы келмейді, ешкім көмек бермейді. Медиаторлар дайындаудың бірыңғай бағдарламасын мемлекет бекіткен, бірақ әр ұжым өзінше өткізеді. Салада мәселелер қордаланып қалғандығын Президент айтқан кезде біз қатты қуандық. Себебі мемлекет тарапынан медиация институтын реттейтін уақыт әлдеқашан келді. Негізі мұны ау бастан, 2013 жылдан бастап қарастыру керек еді. Қазір енді қиынға соғуда. Өйткені әр ұйым өзіне-өзі қожа. Менің ойымша, медиация саласы Қоғамдық даму министрлігінен Әділет министрлігіне берілуі қажет. Бұл жерде кейбір кезде сыбайлас жемқорлықтың орын алуы-

на мүмкіндік туғызатын жағдайлар да көрініс беріп қалады. Медиаторлық ұйымдар көп болғандықтан, кейбіреулері сот ғимаратында отыр, ал кейбіреулеріне рұқсат жоқ. Отыруға рұқсат алған ұйымдардың басшылығы меморандум жасасқандарын алға тартады. Алматыда 7-8 ұйым бар. Жақында ғана соның бірі ПД-мен меморандумға қол қойған. Бұл жерде қалған жеті ұйымның құқығы бұзылып жатыр. Бұлай етуге болмайды. Неге мемлекеттік орган бір ғана ұйымды таңдайды? Неге барлық ұйымдармен меморандум жасамасқа? Сосын тараптардың медиаторларды таңдау құқығы заңда қарастырылған. Бір ғана ұйымның 1-2 медиаторы отырса, тараптар таңдау құқығынан айырылады. Себебі қалғандарының реестрі ол жерде жоқ.

«Медиация туралы» заң бойынша, мемлекеттік орган бүкіл кәсіби және кәсіби емес медиаторлардың реестрін жүргізіп, бір қалыпқа келтіреді. Яғни медиатор керек тұлға 4 мың кәсіби, 3 мыңға жуық кәсіби емес медиатор енгізілген осы тізімнен өзі таңдап алуы тиіс. Сондай-ақ мемлекеттік органға осы бағыттағы әлеуметтік жобалар, қолдау, бірыңғай даму концепциясын қолға алу жүктелген.

– Қазақстанда медиацияның дамуын қалай бағалайсыз?

– Жоғарыда аталған кемшіліктерге қарамастан, Қазақстандағы медиация дамуы көптеген елдерге үлгі. Егер 2012 жылы 0,001 пайыз іс бойынша медиация рәсімі қолданылса, бүгінгі күні статистика Қазақстанның кейбір өңірлері бойынша сотқа келіп түскен істердің 3-8 пайызына дейін барып жатыр. Бұл – жақсы көрсеткіш. Еліміздегі медиацияның дамуына Украина, Беларусь, Ресей, Қырғызстан елдерінде қызығушылықпен қарайды. Халықаралық дәрежеде дәріс беруші болғандықтан, Қырғызстанда медиатор дайындау және біліктілікті арттыру бойынша бірнеше тренинг өткіздім. Сол дәрістерімде Қазақстанның 2012 жылдың статистикасы мен 2018–2019 жылдардағы бірнеше мыңдаған іс бойынша жүргізілген медиация рәсіміне көршілер риза болып қарайды. Себебі біздің елдегі медиацияның дамуы жоғары деңгейде келе жатыр. Сол деңгейге жеткізген, біріншіден – Жоғарғы Сот, екіншіден – қарапайым медиаторлардың арқасы десем, қателеспеймін. Жалпы, даулардың 99 пайызын реттеп алуға медиаторлар көмегімен қол жеткізіліп отырғанын атап айтқан абзал. Одан бөлек, Қазақстандағы медиация біздің депутаттардың арқасында азаматтық, отбасылық, еңбек, қылмыстық қарым-қатынастарға кіргізілген. Медиация рәсімі тек қана уәзі жағдайда ғана жүргізілмейді: тараптар сотқа әрекеттілігі шектеулі немесе қабілетсіз деп танылғанда, сыбайлас жемқорлыққа қатысты қылмыстар бойынша, тараптардың бірі мемлекеттік орган болғанда.

– Мазмұнды өңгіменізге рақмет!

Президент жолдауының алдында, 2020 жылдың ақпан айында Сенат жанындағы жұмыс тобының мүшесі ретін-

Сұхбатты жүргізген АЙГҮЛ АХМЕТОВА, «Заң газеті»

**2020 жылдың ішіндегі «Сентрас Иншуранс»
Сақтандыру Компаниясы» АҚ
қаржылық есеп-қисабына қатысты
ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА**

Толық атауы: «Сентрас Иншуранс» Сақтандыру компаниясы» акционерлік қоғамы

Қысқаша атауы: «Сентрас Иншуранс» СК» АҚ

Резиденттілігі: Резидент

Заңды тұлғаны мемлекеттік тіркеу (қайта тіркеу) күні мен нөмірі: № н/ж 29.11.2018 ж.

Лицензия нөмірі және берілген күні: №2.1.65 06.02.2019 ж. «Жалпы сақтандыру» саласы бойынша сақтандыру (қайта сақтандыру) қызметін жүзеге асыру құқығы үшін

БСН: 991240000451

Меншік нысаны: жеке

Банктік деректемелері: «Қазақстан Халық Банкі» АҚ

БСК HSBKCKZX

ЖСК KZ09601713100000113

Мекенжайы (заңды және нақты): 050046, Алматы қ., Бостандық ауданы, Мыңбаев көш.,151, «Верум» БО.

Байланыс телефондары: тел: 8(727)3307699, факс: 8(727)2597755

Веб-сайт: www.cic.kz

**Бухгалтерлік теңгерім
Активтер**

2020 жылдың ішінде Компания активтерінде өзгерістер болды. Жалпы сомасы 76 372 мың теңгеге азайды және 15 378 700 мың теңгені құрады.

«Ақшалай қаражаттар мен олардың баламаларына» кассадағы ақша қаражаттары, ағымдағы банктік шоттардағы ақша қаражаттары кіреді. Аталған бап бойынша активтердің 41 944 мың теңгеге азайғаны байқалды.

Өзінің күнделікті қызметі барысында, Компания қаражаттарды банк депозиттеріне әртүрлі мерзімге салады. «Орналастырылған салымдар» теңгерім бабы 147 084 мың теңгеге артты және 209 522 мың теңгені құрады. 2020 жылғы 31 желтоқсандағы ахуал бойынша, орналастырылған салымдарға 992 мың теңге сомасында есептелген сыйақылар кірді, ұзақ мерзімді және қысқа мерзімді депозиттердің пайыздық мөлшерлемесі 11,6%-дан 12,5%-ға өзгерді.

«Сату үшін қолда бар бағалы қағаздар» акциядағы инвестициялар мен белгісіз уақыт кезеңі ішінде ұстап қалу көзделетін борышқорлық құралды білдіреді. Осындай бағалы қағаздар бастапқыда, егер осындай болса, құнсыздандудан келтірілген залалды шегергендегі, әділ құнмен көрсетіледі. 2020 жылғы 31 желтоқсандағы ахуалы бойынша, сату үшін қолда бар қаржылық активтер 8 919 754 мың теңгені құрады, соның ішінде 87 117 мың теңге сомада есептелген сыйақы.

Тұтастай алғанда, «Сату үшін қолда бар бағалы қағаздар» теңгерім бабы бойынша (күмәнді қарыз бойынша резервтер шегерімін алып тастағанда) 2019 жылмен салыстырғанда, 282 935 мың теңге сома мөлшерінде өсім орын алды.

«Кері РЕПО» операциялары» теңгерім баптары, 2019 жылмен салыстырғанда 282 350 мың теңгеге артып, 2 065 895 мың теңгені құрады.

Қайта сақтандырушының үлесі, өзара жасалған пропорционалды қайта сақтандыру келісімшартына сәйкес, әр сақтандыру келісімшарты бойынша жеке-жеке есептеледі. Пропорционалды емес қайта сақтандыру келісімшарттары бойынша қайта сақтандырушының БМЗСҚ үлесі қайта сақтандырудың қолданыстағы моделінің негізінде актуариймен есептеледі. Сақтандыру ұйымында қайта сақтандыру моделі болмаған жағдайда қайта сақтандырушының БМЗСҚ үлесі нөлге тең болады.

Қайта сақтандырушының БМЗСҚ үлесі сақтандырудың әр санаты бойынша, ипотечалық сақтандырудан басқасы, берілген сақтандыру санатында қайта сақтандыруға берілген сақтандыру келісімшарттары бойынша сақтандыру төлемдерін жүзеге асырудың жинақталған статистикасы негізінде бөлек актуариймен есептеледі. Сақтандыру (қайта сақтандыру) ұйымында берілген сақтандыру санатында қайта сақтандыруға берілген сақтандыру келісімшарттары бойынша сақтандыру төлемдерін жүзеге асырудың жинақталған өзіндік статистикасы болмаған немесе жеткіліксіз болған жағдайда, қайта сақтандырушының БМЗСҚ үлесінің көлемі қайта сақтандырушының РММСҚ үлесі көлемінің елу пайызынан аспауы тиіс. Егер қайта сақтандырушының БМЗСҚ және РММСҚ үлесі нөлге тең болса, қайта сақтандырушының БМЗСҚ үлесінің көлемі қайта сақтандыру келісімшарты бойынша есептесудің алдындағы соңғы он екі айға есептелген базалық сақтандыру сыйақысы сомасының бес пайызынан аспауы тиіс.

Қайта сақтандырушының РММСҚ үлесін есептеуде қайта сақтандыру келісімшарты бойынша қайта сақтандыру ұйымы өтеуге тиісті шығындар сомасы негізге алынады.

Ағымдағы жылы Ақталмаған сыйақылар бойынша қайта сақтандыру активі 722 228 мың теңгеге азайып, 1 122 619 мың теңгені құрады. Қайта сақтандыру активтері шығындар қорында 23 369 мың теңгеге өсіп, 1 108 501 мың теңгені құрады.

Сақтандыру операциялары бойынша сақтандыру комиссиялары мен қайта сақтандыру операциялары бойынша комиссиялар есептеу әдісі негізінде есепке алынады. «Сақтандырушылар мен делдалдардан алуға қатысты сақтандыру сыйақылары» теңгерім бабы бойынша 842 462 мың теңге 2019 жылмен салыстырғанда 209 510 мың теңгеге артудың нәтижесінде мүмкін болды.

Басқа да дебиторлық қарыздар 2 208 мың теңгеге өсті және 333 495 мың теңгені құрады. Аталған бапқа, соның ішінде 291 115 мың теңге сомасында құнсыздандудан резервтер шегергендегі қарызы кіреді.

Компания ҚЕХС ерекшеленуі мүмкін, Қазақстан Республикасының заңнама талаптарына сәйкес жүзеге асырылатын, салық есебінің деректері негізіндегі салық бойынша есеп айырысулар-

ды құрады. Кейбір шығын түрлерінің салық салу мақсаттары үшін есепке алынбайтынына байланысты, сонымен қатар салық салынбайтын табыс болғандықтан, Компанияда тұрақты салық айырмалары туындайды.

Кейінге қалдырылған салық, қаржылық есеп-қисап мақсатындағы активтер мен міндеттемелердің есептік құны мен салық салу мақсаты үшін анықталатын сома арасындағы уақыт айырмасынан алынған таза салық нәтижесін көрсетеді. 2021 жылғы 1 қаңтардағы ахуал бойынша бар уақытша айырма, негізінен, кірістер мен шығындарды есептеудің әртүрлі әдістеріне, сонымен қатар кейбір активтердің есептеу құнына байланысты.

2020 жылы Компания қаржылық есеп-қисаптағы кейінге қалдырылған салық активтерін, салық салынытын пайданың ықтимал сомасы шегінде таныды, оған қарсы шегерілетін уақытша шығындар сомасы танылатын болады. Осылайша, «Кейінге қалдырылған салық активі» теңгерім бабы 6 057 мың теңгеге азайды және 49 779 мың теңгені құрады.

Негізгі құрал-жабдықтар мен материалдық емес активтер жинақталған амортизация мен құнсызданду бойынша шығындарды шегергендегі, бастапқы құны бойынша көрсетілді. 2020 жылы гимараттағы инвестициялар жүзеге асырылмады. 2021 жылғы 1 қаңтардағы ахуал бойынша, негізгі құрал-жабдықтардың теңгерімдік құны 173 670 мың теңгені, материалдық емес активтердің құны 78 135 мың теңгені құрады.

«Басқа да активтер» бабында (133 239 мың теңге) басқа да қаржылық емес активтер, дәлірек айтқанда, эмитенттің дебиторлық берешегі – 130 391 мың теңге, басқа да активтер – 751 мың теңге, акциялар бойынша дивидендтер түріндегі табыс – 2 097 мың теңге деп көрсетілді.

Міндеттемелер

Залалдардың сақтық қоры ақырғы залалдар бағасын жинақтауды білдіреді және мәлімделген, алайда реттелмеген залалдарды (РММСҚ) және болған, алайда есеп беру күні мәлімделмеген залалдарды (БМЗСҚ) кіреді.

РММСҚ мәлімделген, алайда есеп беру күні өтелмеген наразылықтарға қатысты құрылады. Бағалау сақтандыру жағдайларын тергеу барысында Компаниядан алынған ақпараттар негізінде жасалады.

БМЗСҚ Компаниямен, олардың сақтандыру санаты бойынша есептеудің актуарийлік әдістерін қолданып, сақтандыру наразылықтарын мәлімдеу/реттеудің өткен тарихы негізінде есептеледі, олар бойынша жеткілікті статистикалық деректер бар. Мәлімделмеген наразылықтардың соңғы құны наразылықтарды болжаудың бірқатар стандартты актуарийлік әдістері арқылы бағаланған.

Аталған әдістер негізінде жатқан негізгі жорамалдар, наразылықтармен байланысты, компанияның өткен тәжірибесінің болашақ наразылықтарды, осылайша наразылықтар бойынша соңғы шығындарды дамытуды болжау үшін қолданылуы мүмкін екеніне негізделеді.

Жеткілікті статистикалық деректер болмайтын сақтандыру санаттары бойынша, БМЗСҚ Қазақстан Республикасының Ұлттық Банк талаптарына сәйкес, соңғы 12 ай ішіне есептелген, сақтандыру сыйлықақысы сомасынан 5% мөлшерінде құрылады. Ағымдағы жыл ішіндегі аққұла сыйақылар сақтық қоры 722 327 мың теңгеге азайды және 4 218 395 мың теңгені құрады. Залалдардың сақтық қоры 176 241 мың теңгеге азайды және 3 052 932 мың теңгені құрады.

«Қайта сақтандырушылармен есеп айырысулар» баптары 8 535 мың теңгеге азайды және 413 052 мың теңгені құрады.

«Сақтандыру (қайта сақтандыру) қызметі бойынша делдалдармен есеп айырысу» бабы 7 154 мың теңгеге азайды және есеп беру кезеңі аяғында 33 606 мың теңгені құрады.

«Сақтандыру (қайта сақтандыру) шарттары бойынша төленетін шоттар» бабы бойынша 127 220 мың теңгеге азайды. Осы теңгерім бабы бойынша сома есеп беру кезеңінің аяғында 100 332 мың теңгені құрады.

«Басқа да дебиторлық берешек» бабы 682 мың теңгеге азайды. Аталған бапқа жеткізушілер алдындағы – 42 131 мың теңге мөлшеріндегі қарыз, сақтандыру төлемдерін кепілдендіру Қорына міндетті жарналарды төлеу бойынша қарыз – 2 333 мың теңге кіреді. Аталған қарыз түрлері қысқа мерзімді болып саналады және 2021 жылы өтелетін болады.

2020 жылғы желтоқсанда Компания тікелей РЕПО «Қазақстан Қор Биржасы» АҚ арқылы 368 278 мың теңге сома мөлшерінде шарт жасасты. 2020 жылғы 31 желтоқсандағы ахуал бойынша, тікелей РЕПО шарттарына, 130 мың теңге сома көлеміндегі есептелген сыйақылар кірді.

Жылдың басындағымен салыстырғанда, «Болашақ кезең табыстары» бабы 26 852 мың теңгеге ұлғайды және 195 551 мың теңгені құрады.

Салық бойынша бюджет алдындағы міндеттемелер 51 449 мың теңгені құрады.

«Басқа міндеттемелер» бабына еңбекақыны төлеу бойынша қарыздар –185 051 мың теңге, демалыстарды төлеу үшін сақтық қоры –145 112 мың теңге, есеп берілетін сома бойынша есеп айырысулар – 502 мың теңге, басқа міндеттемелер – 943 мың теңге, контрагенттермен басқа да есеп айырысулар – 69 мың теңге кіреді.

Меншікті капитал

Жыл басымен салыстырғанда, меншікті капитал 1 902 742 мың теңгеге ұлғайды және 6 565 964 мың теңгені құрады.

Компанияның жарғылық капиталы 1 325 750 мың теңгені құрайды. 2020 жылы, бірыңғай Акционерлер шешіміне сәйкес, Компанияның есеп беру кезеңінің таза табысынан жай акциялар бойынша дивидендтерді төлеу жүзеге асырылмады.

2011 жылдың қаңтарынан бастап, ҚРҰБ қаулысына сәйкес, сақтандыру компаниялары тұрақтандырылған сақтық қорларын құруы тиіс. Аталған сақтық қорының түрі капиталда бөлінбеген

пайданы түзету есебінен танылады және сақтандыру ұйымдарының оның орташа мәнінен залалдылығын сипаттайтын, коэффициент арттырылған жағдайда, болашақ сақтандыру төлемдерін жүзеге асырумен байланысты сақтандыру ұйымдарының міндеттемелерін бағалау болып саналады. Осылайша, 2020 жылғы 31 желтоқсандағы ахуал бойынша, Компанияның тұрақтандырылған сақтық қоры 2 947 мың теңгеге азайды және 4 740 мың теңгені құрады.

«Сату үшін алынған қолда бар құнды қағаздарды қайта бағалау қоры» бабы 401 247 мың теңгеге өсті және – 344 976 мың теңгені құрады.

Осылайша, 2020 жылы алынған табыс 1 501 495 мың теңгені құрайды, 01.01.2021 ж. ахуал бойынша, бөлінбеген пайда 4 890 498 мың теңгені құрайды.

Пайдалар мен залалдар туралы есеп-қисап

Компаниямен сақтандыру шарттары бойынша қабылданған және 2021 жылғы 1 қаңтардағы ахуал бойынша есептелген сақтандыру сыйлықақылардың жиынтық мөлшері 12 040 245 мың теңгені құрады. 2019 жылмен салыстырғанда, жалпы түсімдер көлемі 1 003 834 мың теңгеге азайды.

Есеп беру кезеңіндегі кіріс қайта сақтандыру шарттары бойынша алынған сақтандыру сыйлықақылардың жалпы сомасы 15 081 мың теңге сомасына өсті және 69 852 мың теңгені құрады.

Жалпы жинақталған сақтандыру сыйақыдан сақтандыру үшін берілген сақтандыру сыйақылар 5 372 581 мың теңгені құрады. 2019 жылмен салыстырғанда, қайта сақтандыру үшін берілген сақтандыру сыйақылар көлемінің 225 521 мың теңгеге өсуі орын алды.

2020 жыл ішінде комиссиялық табыс азайды. 2019 жылмен салыстырғанда, алынған комиссия 16 856 мың теңгеге азайды және 443 345 мың теңгені құрады. Сақтандыру қызметтері бойынша агенттерге және брокерлерге төленген комиссия 460 021 мың теңгеге азайды және 1 935 576 мың теңгені құрады.

Әкімшілік-шаруашылық қызмет бойынша шығындар 460 021 мың теңгеге азайды және 1 935 576 мың теңгені құрады.

2020 жыл ішінде салық төлеуге дейін 1 763 893 мың теңге мөлшерінде пайда алынды.

Корпоративтік табыс салығы бойынша шығындар 262 395 мың теңгені құрады.

Компанияның корпоративтік табыс салығын төлегеннен кейінгі жиынтық таза пайдасы 1 501 495 мың теңгені құрады.

Ақшалай қаражаттар қозғалысы туралы есеп-қисап

Өткен ұқсас кезеңмен салыстырғандағы салық салуға дейінгі пайда 1 331 359 мың теңгеге өсті және 1 763 893 мың теңгені құрады. Операциялық активтердегі кему 32 405 мың теңгені құрады, операциялық міндеттемелердегі азаю 1 925 001 мың теңгені құрады. Операциялық қызметтерден алынған ақшаның азаюы 1 957 406 мың теңгені құрады. Салық салудан кейінгі операциялық қызметтен түскен ақшалардың жиынтық кемуі 2 219 804 мың теңгені құрады.

Негізгі құрал-жабдықтар мен материалдық емес активтерді сатып алу нәтижесінде 27 503 мың теңге көлемінде ақшалай қаражаттар жылыстады. Негізгі қаржы мен материалдық емес активтерді сатудан 200 мың теңге көлемінде ақшалай кіріс кірді.

Нәтижесінде инвестициялық қызметтен 27 303 мың теңге көлемінде ақша шығарылды. Есеп беру кезеңі ішіндегі ақшалай қаражаттардың таза кемуі 41 944 мың теңгені құрады.

Сақтандыру төлемдерін кепілдендіру Қорына міндетті жарналар мен шартты міндеттемелердің есептелген сомасы бойынша есеп-қисап

2020 жыл ішінде Компаниямен көлік құралы иелерінің азаматтық-құқықтық жауапкершілігін Міндетті сақтандыру бойынша 2 518 666 мың теңге көлемінде, жолаушылар алдындағы тасымалдаушылардың азаматтық-құқықтық жауапкершілігін Міндетті сақтандыру бойынша 242 368 мың теңге көлемінде сақтандыру шарты жасалды.

2020 жылы «Сақтандыру төлемдерін кепілдендіру қоры» келесі міндетті жарна мөлшерлемелерін белгіледі: көлік құралы иелерінің азаматтық-құқықтық міндетті сақтандыру санаты бойынша – 0,35%, жолаушылар алдындағы тасымалдаушылардың азаматтық-құқықтық жауапкершілігін міндетті сақтандыру санаты бойынша – 0,35%, туроператорлар мен турагенттің азаматтық-құқықтық жауапкершілігін міндетті сақтандыру санаты бойынша – 2%. 2020 жыл ішіндегі есептелген міндетті жарналар сомасы 9 664 мың теңгені құрады.

Пруденциялық нормативтерді орындау туралы есеп-қисап

Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің талаптарына сәйкес, Компания 1-ден төмен емес деңгейде төлем қабілеттіліктің нақты маржасының төменгі өлшемін ұстап тұруға міндетті. 01.01.2021 ж. ахуал бойынша, Компания Ұлттық Банктің аталған нормативті және басқа да пруденциялық нормативтерді орындауға қатысты талаптарын сақтады.

Қосымша ақпараттар

2020 жылғы 31 желтоқсандағы ахуал бойынша, Компанияның жалғыз акционері «Сентрас Капитал» ЖШС болып саналады. Компанияның соңғы бақылаушы тұлғасы Қазақстан Республикасының азаматы, Е.С.Абдразақов мырза болып саналады.

2020 жылғы 31 желтоқсандағы ахуал бойынша, Компанияның жалпы қызметкерлер саны 478 адамды құрайды.

**Басқарма төрағасының м.а
Бас бухгалтер**

**А.С. АБДРАЗАКОВА
Т.Б. СКАЧКОВА**

ТӨУЕЛСІЗ АУДИТОРДЫҢ АУДИТОРЛЫҚ ЕСЕБІ «Сентрас Иншуранс» сактандыру компаниясы» АҚ акционері мен басшылығына		№1 нысан			№2 нысан		
		2021 жылғы 1 қаңтардағы ахуал бойынша «Сентрас Иншуранс» СК» АҚ сактандыру (қайта сактандыру) ұйымдарының/ сактандыру брокерінің бухгалтерлік теңгерімі			2021 жылғы 1 қаңтардағы ахуал бойынша «Сентрас Иншуранс» СК» АҚ сактандыру (қайта сактандыру) ұйымдарының, исламдық сактандыру (қайта сактандыру) ұйымдарының, сактандыру брокерінің пайдалары мен залалдары жөніндегі қаржылық есеп-қисабы		
Ой-пікір		Жол-дар кезеңі аяғында			(мың теңгемен)		
Біз «Сентрас Иншуранс» Сактандыру Компаниясы» АҚ (бұдан әрі – «Компания») қаржылық есеп-қисапқа аудит жүргіздік, ол 2020 жылғы 31 желтоқсандағы ахуал бойынша, қаржылық жағдай туралы есеп беруден, пайда немесе залал туралы және баска да жиынтық табыс туралы есеп беруден, капиталдағы өзгерістер туралы есеп беруден және көрсетілген күнге аяқталған, жыл ішіндегі ақшалай қаражаттардың қозғалысы туралы есеп беруден, сонымен қатар, қаржылық есептілік қатысты ескертпелерден, оған қоса есап саясатының негізгі жағдайларына қысқаша шолулардан тұрады.		1	2	3	4	5	6
Ой-пікірді білдіру үшін негіздеме		Жол-дар кезеңі аяғында					
Біз «Аудиттың Халықаралық стандарттарына (бұдан әрі- «АХС») сәйкес аудит жүргіздік. Біздің жауапкершілігіміз көрсетілген стандарттарға сәйкес бұдан әрі біздің қорытындымыздың «Қаржылық есептеменің аудиті үшін аудитордың жауапкершілігі» бөлімінде ашылады. Біз Қазақстан Республикасындағы біздің қаржылық есеп-қисапқа қатысты қолданылатын, этникалық талаптарға сәйкес Компанияға қатысты тәуелсіз және бізбен аталған талаптарға сәйкес баска да этникалық міндеттер орындалды. Біз, алған аудиторлық дәлелдер біздің ой-пікірімізді білдіруге негіз ретінде қолдану үшін жеткілікті әрі лайықты болып саналады деп шамалаймыз.		Жол-дар кезеңі аяғында					
Қаржылық есеп-қисап үшін корпоративтік басқаруға жауап беретін басшылық пен тұлғалардың жауапкершілігі		Жол-дар кезеңі аяғында					
Басшылық ҚЕХС сәйкес, көрсетілген қаржылық есеп-қисапты дайындау және анық ұсыну үшін және басшылықтың жосықсыз әрекеттер немесе қателіктер салдарынан елеулі бұрмалаулар болмайтын қаржылық есеп-қисапты дайындау үшін қажетті деп санайтын ішкі бақылау жүйесі үшін жауапты.		Жол-дар кезеңі аяғында					
Қаржылық есептемені дайындаған кезде, басшылық Компанияны тарауға, оның қызметін тоқтату немесе онда қызметті тарату немесе тоқтатудан баска қандай да бір балама болмаған жағдайларды қоспағанда, басшылық Компанияның өз қызметін үздіксіз жалғастыруға қабілетін бағалау үшін, қызметтердің үздіксіздігіне қатысты мәліметтерді тиісті жағдайларда ашылуы үшін және қызметтердің үздіксіздігі жөнінде жорамалдар негізінде қаржылық есеп-қисапты құру үшін жауапкершілік жүктейді.		Жол-дар кезеңі аяғында					
Корпоративтік басқаруға жауапты тұлғалар, компанияның қаржылық есептілігін дайындауды қадағалауға жауапты болады.		Жол-дар кезеңі аяғында					
Қаржылық есеп-қисап аудиті үшін аудитордың жауапкершілігі		Жол-дар кезеңі аяғында					
Біздің мақсатымыз қаржылық есеп-қисаптың теріс пиғылдық әрекеттер немесе қателер салдарынан елеулі бұрмалаулар болмайтынына және біздің пікіріміз бар аудиторлық қорытынды шығаруда ақылға қондымы сенім алу болып табылады. Орынды сенімділік, жоғары сенімділік дәрежесін білдіреді, алайда аудиттің Халықаралық стандарттарына сәйкес жүргізілген аудитке кепілдеме болмайды, олар болған жағдайда үнемі елеулі бұрмалауды анықтайды. Бұрмалаулар жосықсыз әрекеттер немесе қателіктер нәтижесінде болуы мүмкін және егер олар жеке немесе барлығы бірге осы қаржылық есеп-қисап негізінде қабылданатын пайдаланушылардың экономикалық шешімдеріне ықпал етуі мүмкін екендігін негізді түрде болжауға болатын болса елеулі болып саналады.		Жол-дар кезеңі аяғында					
Аудиттің Халықаралық стандарттарына сәйкес жүргізілетін аудит шеңберінде, біз кәсіби пайымды қолданамыз және аудит бойына кәсіби күмәншілдікті (скептицизм) сақтаймыз. Бұдан баска, біз келесілерді орындаймыз:		Жол-дар кезеңі аяғында					
-жосықсыз әрекеттер немесе қателіктер салдарынан қаржылық есеп-қисаптың елеулі бұрмалауына қауіп анықтаймыз және бағалаймыз; осы қауіптерге жауап ретінде аудиторлық рәсімдер әзірлейміз және жүргіземіз; біздің пікірімізді білдіруге негіздеме ретінде қолданылу үшін жеткілікті және лайықты болып саналатын аудиторлық дәлелдер аламыз. Жосықсыз әрекеттер нәтижесіндегі елеулі бұрмалауларды таба алмау қаупі, қателіктер нәтижесінде елеулі бұрмалауларды таба алмау қаупінен жоғары, себебі оған жосықсыз әрекеттерге келісу, жалғандық, қасақана өткізу, ішкі бақылау жүйесіндегі тексерістегі ақпараттар немесе әрекеттердің бұрмаланып ұсынылуы кіруі мүмкін;		Жол-дар кезеңі аяғында					
-мән-жайларға сәйкес келетін аудиторлық рәсімдерді әзірлеу мақсатында, аудит үшін маңызды бар ішкі бақылау жүйесінің тиімділігін аламыз, алайда Компанияның ішкі бақылау жүйесінің тиімділігі туралы пікір білдіру мақсатында алмаймыз;		Жол-дар кезеңі аяғында					
-қолданылатын есеп саясатының тиісті сипатын және басшылықпен есептелген және ақпараттарды ашуға сәйкес келетін бағалау мәндерінің негізділігін бағалаймыз;		Жол-дар кезеңі аяғында					
-басшылықтың қызметін үздіксіздігіне қол беруді қолданудың заңдылығы жөнінде тұжырым жасаймыз, алынған аудиторлық дәлелдер негізінде – нәтижесінде «Сентрас Иншуранс» Сактандыру Компаниясы» АҚ өз қызметін үздіксіз жалғастыру қабілетіне айтарлықтай күмән тудыруы ықтимал оқиғалар немесе жағдайларға байланысты елеулі белгісіздік бар ма деген қорытынды жасаймыз. Егер біз елеулі белгісіздіктің болуы жөнінде тұжырымға келетін болсақ, біз аудиторлық қорытындымызда қаржылық есептіліктегі ақпараттарды тиісті ашуға назар аудартуымыз қажет немесе егер ақпараттарды осылай ашу тиісті болып саналмайтын болса, біздің пікірімізді өзгерту қажет. Біздің тұжырыммыз, біздің аудиторлық қорытынды күніне дейін алынған аудиторлық дәлелдерге негізделген. Алайда, болашақ оқиғалар немесе жағдайлар, Компанияның өз қызметін үздіксіз жалғастыру қабілетінен айырылуына алып келуі мүмкін;		Жол-дар кезеңі аяғында					
-тұстаытай қаржылық есеп-қисаптың ұсынылуы, оның құрылымы мен мазмұны, оған қоса ақпараттардың ашылуын бағалаймыз, сондай-ақ, қаржылық есеп-қисаптың оның негізінде жатқан операциялар мен оқиғаларды, олардың анық ұсынылуын қамтамасыз ету үшін ұсыныла ма, соған бағалау жүргіземіз.		Жол-дар кезеңі аяғында					
Қаржылық есеп-қисап аудиті үшін аудитордың жауапкершілігі (жалғасы)		Жол-дар кезеңі аяғында					
Біз, «Сентрас Иншуранс» Сактандыру Компаниясы» АҚ корпоративтік басқаруына жауап беретін тұлғалармен, оларға мәліметтерді, бөрінен баска, аудиттің жоспарланған көлемі мен мерзімі жөніндегі ақпараттарды, сонымен қатар аудит нәтижелері бойынша елеулі ескертулер жөнінде, соның ішінде аудит үдерісінде біздің анықтайтын ішкі бақылау жүйесіндегі елеулі кемшіліктер жөнінде хабардар ете отырып, ақпараттық өзара әрекеттестікті жүзеге асырамыз.		Жол-дар кезеңі аяғында					
Ержан ДОСЫМБЕКОВ «Grant Thornton» ЖШС Бас директоры/Жоба бойынша серіктес Қазақстан Республикасының білікті аудитору		Жол-дар кезеңі аяғында					
Біліктілік куәлігі №КМ-0000069 2012 жылғы 20 қаңтарда берілген		Жол-дар кезеңі аяғында					
Қазақстан Республикасы аумағында аудиторлық қызметпен айналысу үшін берілген мемлекеттік лицензия: сериясы №18015053, 2018 жылғы 3 тамызда Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің Ішкі мемлекеттік аудит комитетімен (бастапқы берілген күні – 27 шілде 2011 жыл) берілген.		Жол-дар кезеңі аяғында					
27 сәуір 2021 жыл		Жол-дар кезеңі аяғында					
Қазақстан Республикасы, Алматы қаласы		Жол-дар кезеңі аяғында					

ЖАРНАМА ҚАБЫЛДАЙТЫН ОРЫНДАР:

«Sokrat-PV» Юридическое агентство» ЖШС, Павлодар қаласы, Крупская көшесі, 61 кеңес 23.
Телефон: 87022159520; 87182221266 (жұмыс).

«KAIVOS» ЖШС, Алматы қаласы, Жібек жолы даңғылы, 55, Пушкин көшесімен қиылысы, «Алма» СО, 4 қабат, ресепшн, тел.: 271-49-39, 8707 705-92-22. E-mail: kaidybaeva@mail.ru. Барлық хабарландыруды What's app бойынша қабылдаймыз.

ЖК «Кандыбаева», Газеттерге, журналдарға және сайттарға хабарландыру қабылдау агенттігі: 8(727)327 30 92, тел/факс: 273 47 98, 8 707 895 21 99, 8 701 739 27 83, 8 705 185 75 73
www.gazetyinfo.kz, e-mail: vsegazety@mail.ru
Алматы к., Абайлы хан даң., 60, Мақатаев көш. қиылысы, 208 кеңсе.

Арлан-консалтинг ЖШС, Семей к., К.Мұхамбетханов көшесі, 23 «А», 104-бөлме.
Тел.: 8 (705) 798-58-18, 8(708)4672701

«GoldCapital» ЖК Нұр-Сұлтан қаласы Абай көшесі, 78, 105-кеңсе. Тел.: 8 (7172) 52-02-11

ЖК «Trade and service», Алматы к., ш/а Жетісу-3,55/133.
ЖК «Gold Capital» Нұр-Сұлтан к., Абай көшесі, 78, 105-кеңсе. Тел.: 8 (7172) 52-02-11, 8(702)839-90-86.

«Грация» ЖШС, Атырау қаласы, Махамбетов көшесі, 107-а, 2-бөлме, тел.: 32-14-29, 30-65-24, 8701 920 4538.

«ЮрСлужба» ЖШС, Көкшетау к., Е. Әуелбеков көшесі, 129. Тел.: 8 (7162) 25-77-17, 8(747)8097074.

«Версия-Пресс» ЖШС, Павлодар к., Естай көшесі 40. Тел.: 8 (7182) 32-47-67, 32-49-04.

«Айди» ЖШС, Қарағанды к., Жамбыл көшесі, 11. Тел.: 8 (7112) 42-00-71.

Қалимқаров Нурлан Нұрғисынулы ЖК, Петропавл к., К.Сүгішов көшесі, 58, 30-бөлме, 3-қабат. Тел.: 8 (7152) 46-02-57, ұялы тел.: 8 (777) 572-29-91, 8 (701) 315-54-59.

ЖК «Бакирова Г.», Шымкент к., Желтоқсан көшесі, 18. Әділет Департаментінің жанында. Тел.: 8 705 714 58 77.

Михеева Ольга Станиславовна ЖК, Қостанай к., Гоголь көшесі, 110, ВП 67 (Чехов-Гоголь көш. қиылысы), тел.: 8-714-2-50-97-07, ұялы тел.: 8-7758847211, 8-7053506918.

«Озат-1» ЖШС, Ақтөбе к., Алтынсарин көшесі 31. Тел.: 8 (7132) 40-41-05, ұялы тел.: 87774348344 және Ақтау қаласы.

ЖК «SAPA KZ» Атырау қаласы, ұялы тел.: 87781063779, e-mail: zan-at@mail.ru.

«Назар-1 фирмасы» ЖШС («РУТА-ЖА») директоры Кривилова Татьяна Ивановна. Шымкент к., Г.Ильяев көшесі, 47 (Шаймерденов к. бұрышы) RBK банктің жанында, Тел.: 8 (7252) 53-40-48. WhatsApp: +7-705-705-31-31. E-mail: nazar.reklama@gmail.com

«Юридическая фирма «Консултант» ЖШС Орал к., Л.Толстой көшесі, 28. Тел.: 8 (7112) 50-88-05.

ЖК «Сагидоллина Б.», 1 Теміржол вокзалы, Р.Зорге көшесі 8, «Лина» шаһтаразы. ardawka_94@mail.ru, Тел: 87058762218.

«Компания Жете» ЖШС, Талдықорған к., ш/а, Молодежный 3-үй, 1-п. Тел.: 8 (7252) 24-29-66, 87058147221.

ЖК Гавриленко И.И., Қостанай к., пр. әл-Фараби 119-үй, 407-А бөлме. Тел/факс: 8 (7142) 53-63-21.

«Жас Отау» ЖК Қыдырбаева Н.Н. Қызылорда к., Әйтеке би көшесі, 27. Тел.: 26-45-89, ұялы тел.: 8 (777)402-28-28; 8 (700) 332-24-78.

ЖК Тажиева, Тараз қаласы, Койкелді көшесі 158 а, ХҚО аумағы. Ұялы тел.: 87017268772, 87054422939.

ЖК Новоселова Лилия, Петропавл қаласы, Қазақстан Конституциясы көшесі, 28-үй, 1-қабат. Тел.: (87152) 46-74-77, 8-777-228-64-13.

ЖК «Reklam Agency», Тараз қаласы, Төле би көшесі, 73 (ауладан кіру). Тел.: 8(7726)502222, ұялы тел: 87019457356 Татьяна.

ЖК «Выдай», Өскемен қаласы, 60. Тел.: 8(7232) 578414, ұялы тел.: 8772256506.

Бірінші басшы (ол болмаған кезінде - оның міндетін атқарушы тұлға) Абдразакова А.С күні

Бас есепші (ол болмаған кезінде - оның міндетін атқарушы тұлға) Скачкова Т.Б. күні

Орындаушы Скачкова Т.Б. күні

Телефон: _____

Мөр орны _____

Бірінші басшы (ол болмаған кезінде - оның міндетін атқарушы тұлға) Абдразакова А.С күні

Бас есепші (ол болмаған кезінде - оның міндетін атқарушы тұлға) Скачкова Т.Б. күні

Орындаушы Скачкова Т.Б. күні

Телефон: _____

Мөр орны _____

Бірінші басшы (ол болмаған кезінде - оның міндетін атқарушы тұлға) Абдразакова А.С күні

Бас есепші (ол болмаған кезінде - оның міндетін атқарушы тұлға) Скачкова Т.Б. күні

Орындаушы Скачкова Т.Б. күні

Телефон: _____

Мөр орны _____

№3 нысан		№4 нысан						
2021 жылғы 1 қаңтардағы ахуал бойынша «Сентрас Иншуранс» СК» АҚ сақтандыру (қайта сақтандыру) ұйымдарының/сақтандыру брокерінің ақшалай қаражаттарының (жанана әдісі) қозғалысы жөніндегі есеп-қисабы		2021 жылғы 1 қаңтардағы ахуал бойынша «Сентрас Иншуранс» СК» АҚ сақтандыру (қайта сақтандыру) ұйымдарының/ брокерлерінің капиталындағы өзгерістер жөніндегі қаржылық есеп-қисабы						
		(мың теңгемен)						
Баптар атауы	Ес-кертпе *	Ағымдағы жылдың басынан бастап кезең ішінде (өспелі қорытындысымен)	3	4	(мың теңгемен)			Капитал жиыны
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Салық салуға дейінгі пайда (залал)		1 763 893	432 534					
Ақшалай емес операциялық баптар үшін түзетулер:		441 270	57 521					
Амортизациялық аударымдар және т.б.	1	94 430	144 698					
Күмәнді берешектер бойынша сақтық қоры бойынша шығындар	2	26 871	42 082					
Қаржылық актив құнының өзгеруіне байланысты іске асырылған кірістер мен шығындар	3	401 247	-6 533					
Ақшалай емес баптарға басқа да түзетулер	6	-81 278	-122 726					
Операциялық активтер мен міндеттемелерді өзгерткенге дейінгі операциялық кірістер (шығындар)		2 205 163	490 055					
Операциялық активтердегі кему (ұлғаю)		-32 405	998 947					
Орналастырылған салымдардың кемуі (ұлғаюы)	7	-147 084	426 695					
Сату үшін арналған және сату үшін қолда бар бағалы қағаздардың кемуі (ұлғаюы)	8	-282 935	-1 118 196					
«Кері РЕПО» операцияларының кемуі (ұлғаюы)	9	-282 350	1 714 310					
Қайта сақтандыру активтерінің кемуі (ұлғаюы)	10	698 859	-120 104					
Сақтандырушылар (қайта сақтандырушылар) мен делдалдардан алуға қатысты сақтандыру сыйлықақылардың кемуі (ұлғаюы)	11	-209 510	138 787					
Қайта сақтандыру бойынша есептелген комиссиялық кірістердің кемуі (ұлғаюы)		0	0					
Басқа дебиторлық берешектің кемуі (ұлғаюы)	12	-2 208	217 905					
Сақтандырушыларға ұсынылатын қарыздардың кемуі (ұлғаюы)	13	0	0					
Болашақ кезең шығындарының кемуі (ұлғаюы)	14	6 469	-5 953					
Басқа активтердің кемуі (ұлғаюы)	15	186 354	-254 497					
Операциялық міндеттемелердің ұлғаюы (кемуі)		-1 925 001	-1 641 324					
Ақула сыйақылар сақтық қоры сомасының ұлғаюы (кемуі)	16	-722 327	-169 428					
Өмірді сақтандыру (қайта сақтандыру) шарттары бойынша болмаған залалдардың сақтық қорының ұлғаюы (кемуі)	17	0	0					
Аннуитет шарттары бойынша болмаған залалдардың сақтық қоры сомасының ұлғаюы (кемуі)	18	0	0					
Болған, алайда, мәлімделмеген залалдардың сақтық қоры сомасының ұлғаюы (кемуі)	19	-26 956	30 814					
Мәлімделген, алайда, реттелмеген залалдардың сақтық қоры сомасының ұлғаюы (кемуі)	20	-149 285	180 517					
Қосымша сақтық қорлары сомасының ұлғаюы (кемуі)	21	0	0					
Қайта сақтандырушылармен есеп айырысулардың ұлғаюы (кемуі)	22	-8 535	74 681					
Сақтандыру (қайта сақтандыру) қызметі бойынша делдалдармен есеп айырысулардың ұлғаюы (кемуі)	23	-7 154	-9 442					
Сақтандыру (қайта сақтандыру) шарттары бойынша төлеуге жатқызылатын шоттардың ұлғаюы (кемуі)	24	-127 220	158 395					
Басқа несиелік берешектің ұлғаюы (кемуі)	25	-682	-8 039					
«РЕПО» операцияларының ұлғаюы (кемуі)	26	-940 078	-2 016 703					
Болашақ кезең кірістерінің кемуі (ұлғаюы)	27	26 852	24 795					
Басқа міндеттемелердің ұлғаюы (кемуі)	28	30 384	93 086					
Операциялық қызметтен түскен ақшалардың ұлғаюы (кемуі)		-1 957 406	-642 377					
Төленген корпоративтік табыс салығы	29	262 398	-14 404					
Салық салудан кейінгі операциялық қызметтен түскен ақшалардың ұлғаюы (кему) жиыны		-2 219 804	-627 973					
Ақшалай түсімдер мен инвестициялық қызметпен байланысты төлемдер		0	0					
Өтелгенге дейін ұсталатын бағалы қағаздарды сатып алу (сату)	30	0	0					
Негізгі құрал-жабдықтар мен материалдық емес активтерді сатып алу	31	-27 503	-38 227					
Негізгі құрал-жабдықтар мен материалдық емес активтерді сату	32	200	17 147					
Басқа заңды тұлғалардың капиталындағы инвестициялар	33							
Басқа да түсімдер мен төлемдер	34							
Инвестициялық қызметтен түскен ақшалардың ұлғаюы немесе кему жиыны		-27 303	-21 080					
Ақшалай түсімдер мен қаржылық қызметпен байланысты төлемдер								
Акциялардың шығарылуы	35	0	0					
Акцияларды алу	36							
Құрылтайшылар жарналарының ұлғаюы (кемуі)	36-1							
Алынған қарыздар	37							
Дивидендтерді төлеу	38	0	0					
Басқа да түсімдер мен төлемдер	39	0	0					
Қаржылық қызметтен түскен ақшалардың ұлғаюы немесе кемуі		0	0					
Есеп беру кезеңі ішіндегі ақшалардың таза ұлғаюы немесе кему жиыны		-41 944	-158 998					
Есеп беру кезеңінің басындағы ақша қалдығы мен ақшалай баламалар	40	191 663	350 661					
Есеп беру кезеңінің аяғындағы ақша қалдығы мен ақшалай баламалар	41	149 719	191 663					
* 2-жолда түсіндірме жазбада немесе қаржылық есептеме қосымшаларында бейнеленген баптар бойынша ескертпе нөмірі көрсетілді								
Бірінші басшы (ол болған кезеңде - оның міндетін атқаратын тұлға)								Абдрақова А.С күні
Бас есепші (ол болмаған кезеңде - оның міндетін атқаратын тұлға)								Скачкова Т.Б. күні
Орындаушы	күні							Т.Б. Скачкова
Телефон:								
Мөр орны								

ТАРАТУ

4. «ЕСБД ақпараттық-сараптамалық орталығы» акционерлік қоғамы, БСН 101240007285, өзінің таратылатыны туралы хабарлайды. Талап-шағымдар осы хабарландыру жарияланған күннен бастап екі ай мерзім ішінде мына мекенжайда қабылданады: Алматы қаласы, Бостандық ауданы, Ухтомский көшесі, 21. Тел.: 87014123999.

17. «Zhetsu Kazina» ЖШС, БСН 210440002727, өзінің таратылатыны туралы хабарлайды. Талап-шағымдар осы хабарландыру жарияланған күннен бастап екі ай мерзім ішінде мына мекенжайда қабылданады: Қазақстан, Алматы қаласы, Алатау ауданы, Шаңырақ-2 ықшамауданы, Қаракемеркөшесі, 128-үй, пошта индексі 050065. Тел.: 87064001486.

18. «Atzan Pharm» ЖШС-нің Қызылорда қаласындағы филиалы, өзінің таратылатыны туралы хабарлайды. Талап-шағымдар осы хабарландыру жарияланған күннен бастап екі ай мерзім ішінде мына мекенжайда қабылданады: Қызылорда облысы, Шиелі ауданы, Шиелі кенті, Сәкен Сейфуллин көшесі, 4Б ғимарат, индекс 270700. Тел. 87771114908.

19. «BastayLand» ЖШС, БСН 151140025348, өзінің таратылатыны туралы хабарлайды. Талап-шағымдар осы хабарландыру жарияланған күннен бастап 2 ай мерзім ішінде мына мекенжайда қабылданады: Қызылорда облысы, Шиелі ауданы, Абылайхан көшесі, 2А. Тел. 87077968159.

ӨРТУРЛІ

2. «Аманат» авторлық және сабақтас құқықтарды қорғау коммерциялық емес ұйымы» жекеменшік мекемесінің 2020 жылғы жылдық есебі

Ұйым мүшелері – 581 (орындаушылар – 522, авторлар – 57, фонограмма жасаушылар – 2)

Пайдаланушылар: тезистерілер – 42, радиоарналар – 46, кабельді тарату – 41, интернет тарату – 6, жария пайдаланушылар – 111.

2020 жылы жиналған сыйақылардың жалпы сомасы – 116 832 801 теңге.

2020 жылғы сыйақылардың бөлінген сомасы – 4 902 344 теңге (бұл соманы болу тәртібі мүшелердің жалпы жиналысында шешіледі).

2020 жылғы сыйақылардың бөлінген сомасы – 111 930 457 теңге.

2020 жылғы есептелген сыйақылардың жалпы сомасы – 78 582 246 теңге.

Ұсталған өкімшілік шығындар – 33 348 211 теңге (29,79 %).

Құдық нелеріне төлем пайыздары – 70, 21 %

2020 жылғы талап етілмеген сыйақылар – 22 467 224 теңге.

«Аманат» авторлық және сабақтас құқықтарды қорғау

коммерциялық емес ұйымы» жекеменшік мекемесінің 2019 жылғы жылдық есебі

Ұйым мүшелері – 570 (орындаушылар – 525, авторлар – 44, фонограмма жасаушылар – 1)

Пайдаланушылар: тезистерілер – 39, радиоарналар – 44, кабельді тарату – 40, интернет тарату – 6, жария пайдаланушылар – 111.

2019 жылы жиналған сыйақылардың жалпы сомасы – 123 481 068 теңге.

2019 жылғы сыйақылардың бөлінген сомасы – 3 330 885 теңге (бұл соманы болу тәртібі мүшелердің жалпы жиналысында шешіледі).

2019 жылғы сыйақылардың бөлінген сомасы – 120 150 183 теңге.

2019 жылғы есептелген сыйақылардың жалпы сомасы – 84 113 303 теңге.

Ұсталған өкімшілік шығындар – 36 036 880 теңге (29,99 %).

Құдық нелеріне төлем пайыздары – 70,01 %

2019 жылғы талап етілмеген сыйақылар – 8 908 465 теңге.

Бас директор: Л.Ю. Балмагамбетова

5. DONATELLO ЖШС БСН 160340001525 2021 жылғы 15 маусымда жалғыз қатысушы Alfavit-service ЖШС-не БСН 161140022870 қосылу түрінде қайта құрылатыны туралы шешім қабылдағанын хабарлайды. Сұранымдар хабарландыру жарияланған күннен бастап екі ай ішінде мына мекенжай бойынша қабылданады: РК, Алматы қ., Достық д-лы, 535.

6. «Alfavit-service» ЖШС БСН 161140022870, 2021 жылғы 15 маусымда жалғыз қатысушы, «DONATELLO» ЖШС-не БСН 160340001525 қосылу түрінде қайта құрылатыны туралы шешім қабылдағанын хабарлайды. Талаптар осы хабарландыру жарияланған күннен бастап екі ай ішінде мына мекенжай бойынша қабылданады: Алматы, Достық даңғылы, 535.

8. «TASCREDIT ONLINE» Lombard» (ТАСКРЕДИТ ОНЛАЙН Ломбард) ЖШС, БСН 190740005409, 16.06.2021 жылы шағын қаржылық қызметін – Ломбард қызметін жүргізуге 02.03.2021 жылы берілген №05.21.0022.Л лицензиясының әрекетін тоқтату жөнінде ерікті түрде өкілетті органға жүгіну туралы шешім қабылдағанын хабарлайды. Барлық сұрақтар бойынша мына мекенжайға хабарласу қажет: Алматы қаласы, Жароков көшесі, 124-үй, 8-қабат.

9. «Ақ Бидай 2000» ЖШС астық қолхатын ұстаушылардың назарына Астана қаласы мамандандырылған ауданаралық экономикалық сотының 2019 жылғы 22 ақпандағы ұйғарымымен және жеке сот орындаушысының 2019 жылғы 17 шілдедегі шешімімен Ақтөбе облысы, Ақтөбе қаласы, Өндірістік аймақ, 201 мекенжайында орналасқан астық қабылдау кәсіпорнының мүлкі иеліктен шығарылғандығы туралы жеткізеді. ҚР «Астық туралы» заңының 34-37 баптарының негізінде АҚК-ның (элеватор, астық қабылдау пункті) мүлкін иеліктен шығару барысында лицензияның әрекеті тоқтайды. Барлық сұрақтар мен талап-шағымдар хабарландыру жарияланған күннен бастап 15 (он бес) күнтізбелік күн ішінде мына мекенжайда қабылданады: Ақтөбе облысы, Ақтөбе қаласы, Ш.Қалдаяқов көшесі, 21Б. Тел.: 8(7132)551126, 54-00-89.

10. «СпецСтройРемСервис» ЖШС, БСН 110840015990, «Қазбурводстрой» ЖШС-нің, БСН 051240000652, өзіне қосылуы арқылы қайта ұйымдастырылатыны туралы хабарлайды. Талап-шағымдар мына мекенжайда қабылданады: ҚР, ШҚО, Өскемен қаласы, Гурьевская көшесі, 112.

11. Алматы қаласы, Бостандық аудандық соты Матвеева Наталья Николаевнаың өтініші бойынша Украинаның Днепропетровск облысы, Пятыхатка селосында 1930 жылдың 25 сәуірінде туған, Ищенко Николай Дмитриевичті хабарсыз кеткен деп тану туралы азаматтық іс қозғалды. Г.А. Мещеряковты жүрген жері туралы білетін адамдар болса, осы хабарландыру жарияланған күннен бастап үш ай мерзім ішінде Алматы қаласы Бостандық аудандық сотына мына мекенжай бойынша хабарласулары қажет: Алматы қаласы, Орбита-2 ықшамауданы, 20А үй.

12. «НУР-СТРОЙ ЛТД» ЖШС, БСН 050840005583, жаңа жауапкершілігі шектеулі серіктестіктің бөлініп шығуына байланысты өзінің қайта ұйымдастырылатыны туралы хабарлайды. Талап-шағымдар мына мекенжайда қабылданады: Қазақстан Республикасы, Түркістан облысы, Кентау қаласы, С.Сейфуллин көшесі, 6-үй, 6-пәтер.

13. «Казбурводстрой» ЖШС, БСН 051240000652, «СпецСтройРемСервис» ЖШС-не, БСН 110840015990, қосылуы арқылы өзінің қайта ұйымдастырылатыны туралы хабарлайды. Талап-шағымдар мына мекенжайда қабылданады: ҚР, ШҚО, Өскемен қаласы, Островский көшесі, 4-үй, 30-пәтер.

16. Қостанай облысы МАЭС-нің 2021 жылғы 16 маусымдағы ұйғарымымен «КЕНТАВР строй групп» ЖШС-не, БСН 120540017690, қатысты оналту рәсімдерін қолдану туралы іс қозғалды. Қостанай қаласы, Байтұрсынов көшесі 70 мекенжайына жолығу қажет.

БАНКРОТТЫҚ

3. Нұр-Сұлтан қаласы МАЭС-нің 17.06.2021 ж. ұйғарымымен «Маш-энергопром» ЖШС-н, БСН 091140005409, банкрот деп тану туралы іс қозғалды. Несиегерлердің талап-шағымдары 22.07.2021 ж. дейін қабылданады. Анықтама тел.: 87015110243.

7. Нұр-Сұлтан қаласы мамандандырылған ауданаралық экономикалық сотының 17.06.2021 ж. ұйғарымымен «Smart Promotion» ЖШС-н, БСН 131040008648, банкрот деп тану туралы іс қозғалды. Заңды мекенжайы: ҚР, Нұр-Сұлтан қаласы, Сарыарқа ауданы, Тарас Шевченко көшесі, 4/1 ғимарат, НН-15.

20. Нұр-Сұлтан қаласы мамандандырылған ауданаралық экономикалық сотының 16.06.2021 ж. ұйғарымымен «Сентова Надежда Борисовна» ЖК-н, ЖСН 590809401618, банкрот деп тану туралы іс қозғалды.

ЖОҒАЛТУ

14. Нұр-Сұлтан қаласы, Қазақ Ұлттық Өнер Университеті колледжінің студенті Айжан Аралжанға 2017 жылдың қыркүйек айында берілген студенттік билеті жоғалуына байланысты 2021 жылдың 13 маусымынан жарамсыз деп саналсын.

15. Бәйдібек ауданы әкімдігінің «Бәйдібек аудандық ветеринария бөлімі» ММ (БСН 100140015180) өзінің ерікті түрде таратылатыны туралы хабарлайды. Талап-шағымдар осы хабарландыру жарияланған күннен бастап 2 ай мерзім ішінде мына мекенжайда қабылданады: ҚР, Түркістан облысы, Бәйдібек ауданы, Шаян ауылдық округі, Шаян ауылы, Б.Карашаулы көшесі, №112 үй. тел.: 8-771-389-50-50.

ҚҰЛАҚҚАҒЫС!

ХАБАРЛАНДЫРУ БЕРУДІҢ ТӨТЕ ЖОЛЫ

«ЗАҢ» Медиа-корпорациясының жарнама бөліміне хабарласыңыз немесе zangreklama@mail.ru

электронды поштасына жолданыңыз.

ТЕЛЕФОН: 292 29 27, 8 708 929 9874